

REPUBLIC OF THE PHILIPPINES
CONGRESS OF THE PHILIPPINES
SENATE

Journal of the Senate

SIXTEENTH CONGRESS
FIRST REGULAR SESSION
2013 - 2014

*Begun and held at the Session Hall of the Senate,
GSIS Building, Pasay City, on Monday, July 22, 2013*

Session No. 1

Monday, July 22, 2013

CALL TO ORDER

Pursuant to Section 15, Article VI of the Constitution, the First Regular Session of the Senate of the Sixteenth Congress of the Philippines was declared open on July 22, 2013, 10:10 a.m., at the Senate Session Hall, GSIS Building, Pasay City, with Acting Senate President Jinggoy Estrada presiding.

PRAYER

Sen. Juan Edgardo "Sonny" Angara led the Body in prayer, to wit:

Mapagmahal na Panginoon, lubos ang aming pasasalamat sa Iyo dahil sa pagkaka-loob Mo sa amin ng isang panibagong umaga.

Nagtipon-tipon kami ngayon sa makabuluhang araw na ito sa pagbubukas ng

ikalabing-anim na Kongreso ng Senado para ipagdiwang ang transisyon at proseso ng isang demokratikong gobyerno.

Nawa'y mahigitan namin ang tiwalang ibinigay sa amin ng aming mga kababayan.

Makapangyarihang Panginoon, aming hinihiling sa Iyo na kami ay Iyong pagkalooban ng sapat na karunungan at kaalaman upang magampanan ang aming sinumpaang tungkulin para maisulong ang kapakanan ng bawat Filipino.

Mangyaring ang unang araw ng bagong Kongreso ang maging simula ng katuparan ng aming mga pag-asa bilang nagkakaisang bayan.

Ang lahat ng ito'y iniaalay namin sa Iyo, Panginoon, para sa Iyong kadakilaan at kaluwalhatian.

Amen.

he po

NATIONAL ANTHEM

The Senate Choir lead the singing of the national anthem and thereafter rendered the song, entitled *Lupang Hinirang*.

COMELEC RESOLUTION NBOC NO. 0010-13

Upon motion of Senator Honasan, there being no objection, Comelec Resolution NBOC No. 0010-13, proclaiming the duly elected senators in the May 13, 2013 elections, copies of which were earlier distributed to the members of the Senate, was considered read into the Record of the Senate.

The following is the full text of the resolution:

NBOC RESOLUTION NO. 0010-13

WHEREAS, the Commission on Elections, sitting *en banc* as the National Board of Canvassers (NBOC) for Senators and Party-List Representatives, officially canvassed in open and public session, the votes cast for Senators in connection with the May 13, 2013 automated national and local elections;

WHEREAS, the NBOC declared the following twelve (12) candidates for Senator (arranged in alphabetical order) as winners, and proclaimed them as duly elected Senators of the Republic of the Philippines in the May 13, 2013 automated national and local elections considering that the remaining votes that have not yet been canvassed would not materially affect the results:

ANGARA, JUAN EDGARDO M.

AQUINO, PAOLO BENIGNO IV A.

BINAY, MARIA LOURDES NANCY S.

CAYETANO, ALAN PETER S.

EJERCITO, JOSEPH VICTOR G.

ESCUDERO, FRANCIS JOSEPH G.

HONASAN, GREGORIO B.

LEGARDA, LORNA REGINA B.

LLAMANZARES, MARY GRACE P.

PIMENTEL, AQUILINO MARTIN III D.

TRILLANES, ANTONIO IV F.

VILLAR, CYNTHIA A.

WHEREAS, the NBOC continued to canvass the votes for Senators by tallying the remaining uncanvassed votes for Senators;

WHEREAS, on June 5, 2013, the NBOC issued Senator Canvass Report No. 17 showing the votes garnered by each of the candidates for Senator of the Republic of the Philippines;

WHEREAS, while there are still remaining uncanvassed votes, the same will no longer affect the ranking of the winning candidates for Senator of the Republic of the Philippines;

NOW, THEREFORE, by virtue of the powers vested in it under the Constitution, the Omnibus Election Code (Batas Pambansa Blg. 881), Republic Acts Numbered 9369, 8436, 7166, 6646, and other election laws, the Commission on Elections sitting *en banc* as the National Board of Canvassers hereby DECLARES the following votes obtained by all the candidates for Senator of the Republic of the Philippines in the May 13, 2013 National and Local Elections, as of June 5, 2013:

<i>Senatorial Candidate</i>	<i>Votes Obtained</i>
1. LLAMANZARES, Mary Grace P.	20,337,327
2. LEGARDA, Lorna Regina B.	18,661,196
3. CAYETANO, Alan Peter S.	17,580,813
4. ESCUDERO, Francis Joseph G.	17,502,358
5. BINAY, Maria Lourdes Nancy S.	16,812,148
6. ANGARA, Juan Edgardo M.	16,005,564
7. AQUINO, Paolo Benigno IV A.	15,534,465
8. PIMENTEL, Aquilino Martin III D.	14,725,114
9. TRILLANES, Antonio IV F.	14,127,722
10. VILLAR, Cynthia A.	13,822,854
11. EJERCITO, Joseph Victor G.	13,684,736
12. HONASAN, Gregorio B.	13,211,424
13. GORDON, Richard J.	12,501,991
14. ZUBIRI, Juan Miguel F.	11,821,134
15. ENRILE, Juan Ponce Jr. C.	11,543,024
16. MAGSAYSAY, Ramon Jr. B.	11,356,739
17. HONTIVEROS, Ana Theresia N.	10,944,843
18. HAGEDORN, Edward S.	8,412,840
19. VILLANUEVA, Eduardo C.	6,937,985
20. MADRIGAL, Maria Ana Consuelo A.	6,787,744
21. MAGSAYSAY, Maria Milagros Esperanza H.	5,620,429
22. CASIÑO, Teodoro A.	4,295,151
23. MACEDA, Ernesto M.	3,453,121
24. COJUANGCO, Margarita D.	3,152,939

W p

25. ALCANTARA, Samson S.	1,240,104
26. DE LOS REYES, John Carlos G.	1,238,280
27. BELGICA, Greco Antonious Beda B.	1,128,924
28. MONTAÑO, Ramon E.	1,040,293
29. PENSON, Ricardo L.	1,040,131
30. DAVID, Rizalito Y.	1,035,971
31. SEÑERES, Christian M.	706,198
32. LLASOS, Marwil N.	701,390
33. FALCONE, Baldomero C.	665,845

So ordered.

position of Senate President, Senator Angara delivered the following speech:

Ginoong Pangulo, ginagalang na mga kasama, Excellencies and members of the diplomatic corps, ladies and gentlemen, honored guests.

Isa pong karangalan para sa representasyon na ito na i-nominate sa posisyon ng Pangulo nitong Kamara ang isang senador na kilala nating lahat. Kapag sinabi po nating "Big Man" ng Senado, isang tao lamang ang naiisip ng publiko.

The gentleman from Iloilo is no stranger to the position of Senate President, having led the Senate twice from the turn of the century for a period of approximately five years. He came from humble beginnings, the eldest of four children and the product of the public school system from the Baluarte School in Molo, Iloilo City, where he did his basic education. He went on to finish his college and law degree at the University of the Philippines. *Siya ay nag-top ng bar examinations noong taong 1969 placing third. At siya ay sumusunod sa yapak ng abogado o bar toponotcher na numuno rin sa Senado sa nakaraang mga Kongreso – sila Senate Presidents Manuel Quezon, Manuel Roxas, Arturo Tolentino, Ferdinand Marcos, Jovito Salonga, Neptali Gonzales, Ernesto Maceda at Juan Ponce Enrile.*

Siya ay nagtrabaho sa mga tanyag na law firms at nakilala bilang isang mahusay na labor lawyer. According to former Senate President Blas Ople, who once served as labor minister, as a young lawyer then, Atty. Franklin Drilon brought order to the chaos that characterizes labor management disputes and relations. Malawak ang kanyang karanasan sa gobyerno, sa sangay ng Ehekutibo bago siya nailuklok bilang senador noong taong 1995 sa edad na 49.

Siya ay naging secretary of labor, secretary of justice at executive secretary noong dekada '80 at dekada '90 sa ilalim ng administrasyong Aquino at Ramos. As secretary of justice, he prosecuted high-profile cases and secured convictions against powerful and well-connected individuals in celebrated cases such as the Teehankee-Hultman murder case, the Rolito Go and Mayor Sanchez cases, thus giving Filipinos hope in the justice system

As a senator, the gentleman from Iloilo can best be described as a lawmakers' lawmaker, a man who has held most of his prestigious leadership positions in this Chamber, including

COLLECTIVE OATH TAKING

Thereafter, Acting Senate President Estrada administered the oath to the 12 newly elected senators.

ROLL CALL

Upon direction of the Chair, the Acting Secretary, Atty. Edwin B. Bellen, called the roll, to which the following senators responded:

Angara, J. E. S.	Lapid, M. L. M.
Aquino, P. B. IV B.	Legarda, L.
Binay, M. L. N. S.	Marcos Jr., F. R.
Cayetano, A. P. C. S.	Osmeña III, S. R.
Cayetano, P. S.	Pimentel III, A. L.
Drilon, F. M.	Poe, G.
Ejercito, J. V. G.	Recto, R. G.
Enrile, J. P.	Revilla Jr., R. B.
Escudero, F. J. G.	Sotto III, V. C.
Estrada, J.	Trillanes IV, A. F.
Guingona III, T. L.	Villar, C. A.
Honasan, G. B.	

With 23 senators present, the Chair declared the presence of a quorum.

Senator Defensor Santiago was on sick leave.

ELECTION OF THE PRESIDENT OF THE SENATE

Upon motion of Senator Honasan, there being no objection, the Body proceeded to the election of the President of the Senate.

NOMINATION SPEECH OF SENATOR ANGARA

In nominating Sen. Franklin M. Drilon for the

kel 10

that of majority leader and chairman of the Committees on Justice, Blue Ribbon and Finance and, of course, the Chamber's highest position.

His knowledge of government operation is vast as shown when he sponsored the law reorganizing government corporations. As chair of the Finance Committee, he was well-known for explaining the arcana of government budgeting in terms easily comprehensible to all. He led the Senate twice in the past decade and a half. In 2000, he took the unusual step as Senate President of leaving the Majority coalition, possibly the first, in history to do so. *Dahil dito siya ay tinanggal sa puwesto bilang Senate President, pero hindi nakakalimutan ng kasaysayan at ng ating mga kababayan ang sakripisyong ginawa ng isang Senate President Drilon sapagkat siya ay ibinalik sa puwesto bilang pangulo ng Senado noong 2001 at senador noong 2004 at 2010.*

Sa loob ng ilang linggo, mga kasama, pag-uusapan po natin ang General Appropriations Act or 2014 Budget. At kung mas maraming pondo ang ating gobyerno para ilaan sa mga programang makakatulong sa masang Pilipino, dapat siguro pasalamatang din si Senator Drilon sa kanyang pagtulak ng mga batas na nagpapatatag sa ating kaban ng bayan.

In recent years, unfavorable tax laws have led foreign airlines to remove their flights from our country. *Sa susunod na mga taon, kung bumalik itong mga airlines, mga biyahero at turista sa ating bansa, puwede rin sigurong pasalamatang si Senator Drilon dahil sa isinulong niyang mga reporma sa pagbubuwis ng mga airlines o common carriers.*

He has used his PDAF wisely by channeling it to the Federation of Chinese-Filipino Chambers of Commerce, who are able to build hundreds of classrooms at half the cost to the government.

Pati po sa labas ng bansa, kilala po si Senator Drilon. Noong taong 2005, siya ay nahalal na pangulo ng Inter-Parliamentary Union, ang unang Pilipinong mambabatas na nahalal sa nasabing posisyon. Pati sa mundo ng pulitika sa labas ng bansa o sa big stage of international politics, kilalang "big man" si Senator Drilon.

Senator Drilon is married to Milagros Serrano of San Jose, Camarines Sur, who, if I may add, would make a superb chair of the Senate Spouses Foundation. Thanks to her grace, charm and compassion.

As a public figure, Senator Drilon has been a trusted and steady presence, the voice of

moderation, the voice of reason, the voice of decency in public service — qualities which are sorely needed in these times.

In ending this nomination, allow me to quote the words of a former president of this Chamber, Jovito Salonga, who said: "The Senate must provide a sense of purpose and direction, not only to those in government but more importantly to the overwhelming majority who are weak and who are poor." Senate President Ople was correct to point out and say that "Throughout a life of our Republic, the Senate has stood out as the great institution of liberty and responsibility."

And so, it is with great reverence for this institution, the guardian of the people's rights and liberties and with a great respect for what the gentleman from Iloilo has accomplished, that I hereby nominate Sen. Franklin Drilon, the pride of the Ilongos and of the entire nation, the "big man" of the Senate, for a position he thoroughly deserves and for which he is eminently qualified, that of Senate President.

SECONDING REMARKS OF SENATOR POE

Senator Poe delivered the following remarks seconding the nomination of Senator Drilon:

Considering the responsibilities of the Senate President, Senator Drilon is qualified. He is a spirited leader with a proven ability to build consensus in the Upper Chamber. I remember his time as Senate President from 2005 to 2006, in particular. It was a period of political turmoil. The Senate, under his leadership, was one of the country's last bastions of reason. The Senate saw issues such as the fertilizer fund scam and the Northrail project irregularities. That same Senate body took a stand against EO 464 and Proclamation No. 1017. Despite the political pressure to halt the hearings, the Senate held its ground and stayed the course.

Under Senator Drilon's leadership, we can protect the integrity of this institution and prioritize the welfare of the citizens, to whom we are all accountable. *Kalakip po ng nominasyong ito ay ang dalangin at pag-asa na sana ay sa Senadong ito mailimbag natin ang mga panukalang makakatulong sa pag-ahon sa ating mga kababayan sa kahirapan, ang maibsan ang gutom na nararanasan ng malaking bahagi ng pamilyang Pilipino, ang makapagbigay ng trabaho at patas na oportunidad sa lahat, mga batas na maayos at makatarungan at magpapabuti ng buhay.*

hu

NOMINATION SPEECH OF SENATOR BINAY

In nominating Sen. Juan Ponce Enrile for the position of Senate President, Senator Binay delivered the following speech:

Today, we begin a new chapter in the history of the Philippine Senate. Throughout history and the changing tides of politics, the Senate has remained a bastion of independence, beholden neither to one person, political ideology or political party. The people expect no less from this Senate. The first Order of Business is the election of a worthy leader. We may nominate candidates individually but we choose a Senate President collectively. I am certain that we all have one purpose — to choose a Senate President who can lead with integrity, clarity of vision and independence. That person is none other than Sen. Juan Ponce Enrile.

Allow me to briefly highlight the major accomplishments of the Senate under his leadership. Backed by the support and trust of his peers in the Chamber, Senator Enrile became the Senate President on November 17, 2008. Under his leadership, the Senate passed vital pieces of legislation such as the Anti-Torture Act, Expanded Senior Citizens Act, Anti-Child Pornography Act, National Heritage Conservation Act, Real Estate Investment Act, among many others.

Institutional reforms were also implemented within the Senate to improve the daily conduct of business by the institution as well as improved the welfare of its officers and employees. Upon the opening of the Fifteenth Congress on July 26, 2010, Senator Enrile was reelected unanimously by his peers to the Senate presidency. Faithful to his promise to discharge his duties and responsibilities with honor, with total devotion to the Philippine Senate and with fairness to all Members, Senator Enrile, without fear or favor, boldly took on the role of Presiding Officer of the Senate sitting as an Impeachment Court to try and decide on the impeachment of Supreme Court Chief Justice Renato C. Corona.

The challenges that we face demand from the Senate the same independence that has earned the respect and support of the Filipino people. Our choice for Senate President must be a testament to our independence as an institution. I, therefore, respectfully nominate Sen. Juan Ponce Enrile as Senate President.

SECONDING REMARKS OF SENATOR EJERCITO

Senator Ejercito seconded the nomination of Senator Enrile for the position of Senate President.

CLOSING OF THE PERIOD OF NOMINATION

There being no other nomination, upon motion of Senator Honasan, there being no objection, the Chair declared the period of nomination for the position of Senate President closed.

NOMINAL VOTING

Pursuant to Section 2, Rule II of the Rules of the Senate, upon direction of the Chair, the Acting Secretary called the roll for nominal voting.

RESULT OF THE VOTING

The result of the voting was as follows:

For Senator Drilon:

Angara	Marcos
Aquino	Osmeña
Cayetano (A)	Pimentel
Cayetano (P)	Poe
Enrile	Recto
Escudero	Revilla
Guingona	Trillanes
Lapid	Villar
Legarda	

For Senator Enrile:

Binay	Estrada
Drilon	Honasan
Ejercito	Sotto

With 17 senators voting for Senator Drilon, and six senators voting for Senator Enrile, the Chair declared Senator Drilon as the elected President of the Senate.

OATH TAKING OF THE SENATE PRESIDENT

Witnessed by his wife Mrs. Milagros Drilon, Senator Drilon took his oath of office as President of the Senate before Senator Aquino.

hil pro

ACCEPTANCE SPEECH OF SENATE PRESIDENT DRILON

Senate President Drilon delivered his acceptance speech, as follows:

ON THE PATH TO INCLUSIVE AND SUSTAINABLE DEVELOPMENT

Vice President Jejomar Binay, former President and Manila Mayor Joseph Ejercito Estrada, Excellencies of the diplomatic corps, esteemed colleagues, distinguished guests, ladies and gentlemen:

I stand before you, honored and humbled by your trust and confidence in me. It is indeed a great privilege to lead, for the fourth time, this august Chamber.

Today, the Senate is making history in the 16th Congress. Half of its members are below 50. A quarter of the members are ladies. This is the first time that this extraordinary membership happened since the Senate's creation. This ensures that the issues and concerns of women, and of the younger generation, will be given more focus and consideration.

The interesting blend of personalities, professional backgrounds and affiliations, is a positive sign towards crafting laws that would address the structural deficiencies of our economy, the weaknesses of our political system, and the ills of our society. We should expect healthy, stimulating and enriching debates in the days ahead, as we buckle down to work, and look into different issues from different perspectives.

When I look at our new Senators, I see idealism etched all over their youthful faces. I encourage our young colleagues to bring in fresh ideas to the floor, and never hesitate to seek counsel from senior members.

As we start our work today, Juan dela Cruz will ask us: "What is the relevance of the Senate in my life?" *Ang tanong ng taumbayan, "Ano ba ang kinalaman ng Senado sa aking buhay?"*

The question speaks volumes about the people's sentiments. *Nakalulungkot isipin na para sa karamihan ng ating mga kababayan, ang Senado ay isang debating club lamang, na ang Senado ay para lamang sa mga mayayaman at makapangyarihan na hindi batid ang tunay na pangangailangan ng mga mahihirap.*

It saddens me that ordinary people think that the Senate is a debating club, which only

serves the wealthy, educated and powerful class, and is not mindful of the economic difficulties they are facing. Let us make it clear that we debate because it is only through a vibrant exchange of ideas that we can craft the best laws for economic development and social protection that would spur massive job creation. Now, more than ever, we have to collectively work harder to craft laws that would have a positive impact on the lives of our people.

Ang kailangan natin ngayon ay isang Senadong nakikinig at tumutugon sa pulso ng mga mamamayan, lalo na ng mga mahihirap at mga maralita.

We must be a sensitive and responsive Senate – a Senate that feels the pulse of the people, a Senate that is tireless in pursuing reforms to propel our beloved country to greater economic, political and social heights.

But more important, we should be a critical-thinking Senate. Debates are good, and we encourage that because the well-crafted laws are the ones that have been debated lengthily and passionately.

In the past three years, the Philippines emerged from being the sick man of Asia, to being a darling of the international finance community. But we have to make the glowing growth figures, investment grade status, and the rosy economic picture more meaningful to every Filipino man, woman and child.

We rejoice at the improved investor confidence because of the government's seriousness in pursuing good governance. However, we must continue to explore ways to enable the poorest of the poor see a remarkable improvement in their lives.

We must address the cold hard facts of a non-inclusive growth. Notwithstanding the great strides we have made, particularly on our economy, the fact remains that as of April 2013, the unemployment rate is 7.5%, while under-employment is 19.2%. The agricultural sector employs more than a third of our labor force, yet agricultural workers are among the lowest paid. Thus, the non-inclusive growth.

During the 15th Congress, we passed the Sin Tax Law which is expected to generate an additional P248.5 billion in revenues in the first five years from 2013 to 2017, of which P34 billion is expected to be realized in 2013. The incremental revenues will be earmarked for health programs that will include enrolling the poor into the universal healthcare program and upgrading of

hul

hospitals and other healthcare facilities. With that, Juan dela Cruz can look forward to quality medical and health care.

Moreover, we continued and even increased the budget for the Conditional Cash Transfer Program to help 3.8 million poor households to improve their health, nutrition and education especially of children aged 0-14. The 2013 national budget prioritizes public service, job generation, education and health.

For the past three years, we passed the national budget on time, thus enabling the timely construction of much-needed school buildings and infrastructure support.

However, we all know that we need to do more. While we are proud of what we had done for the poorest of the poor during the past Congress, we are also aware that we are racing against time.

We start by building on our gains. We may have achieved so much in three years, but there is more we can do. We must improve the economic landscape to spur investments and set off massive job creation. We must strengthen the manufacturing and agriculture sectors, which employ most of the people in the lower rung of the economic ladder. Let us walk a mile more, and further stimulate the economy to generate employment.

We must address the major impediments to economic development, such as the high cost of energy. The constant power interruptions, especially in Mindanao, affect our chances of attracting much-needed investments. We all know that economic development is a potent antidote to the poverty-induced blood conflicts in the South.

We must ensure that our poverty reduction strategy is anchored on the principles of social protection and economic inclusion, human rights, transparency and accountability, and environmental protection. Moreover, we must not discount the pressing challenges of our time such as climate change and natural disasters, economic and financial crises in the regional and global level.

We recommend to our colleagues in the Senate as our legislative agenda the following important measures meant to create an environment that will further strengthen our economic fundamentals and boost employment. These include the following: The Rationalization of Fiscal Incentives; The Rationalization of the Mining Fiscal Regime; Amendments to the Build-Operate-Transfer (BOT) Law; The Tax

Incentives Monitoring and Transparency Act (TIMTA); and The Removal of Investment Restrictions in Specific Laws cited in the Foreign Investment Negative List (FINL).

Also on the list of recommended priority measures are the Amendments to the Charter of the *Bangko Sentral ng Pilipinas* and the National Land Use Act.

Faster disposition of cases in our courts is key to restoring our people's confidence in our justice system. It will also underscore our seriousness in pursuing the path of good governance. Amending the Ombudsman Act and the Sandiganbayan Law to ensure the speedy resolution of over 2,600 cases currently pending with the anti-graft court will be a good start.

We support the peace process in Mindanao. Once the peace agreement is signed with the MILF, we commit to amend the Organic Act, to institute the necessary reforms called for in the Agreement.

My esteemed colleagues, let us not forget that this is the Senate of the Filipino people. The welfare and general well-being of our people are our priority. We must work harder to provide them with opportunities and choices to enable them to live with dignity and honor.

As lawmakers and representatives of our people, we must ensure that the Philippine story is the story of inclusive and sustainable development, and lasting peace.

Walang Pilipino ang maiwan. Ang bawat isang Pilipino, anuman ang estado sa buhay, ay mararamdaman ang makabuluhang pagbabago at pag-unlad sa kanilang buhay.

That no Filipino will be left behind. That each man and woman on the street, regardless of economic status, social background, religion and affiliation, will experience a remarkable improvement in his/her life. And that the poorest and marginalized will be able to live self-sufficient and productive lives.

Finally, we recognize that the events in the past months affected the perception of the people on the Senate. The institution has been affected. It thus becomes our individual and collective obligation to bring back the confidence of the people into this vital institution of democracy. And the only way to do this is to work harder and to show to our people that we deserve their mandate and trust.

Now, more than ever, we must transcend political differences and focus on these challenges. We must think of innovations and solutions.

MLP

My dear colleagues, let us do our share in nation building. Our people expect more from us. Let us not fail them.

Thank you very much. God bless the Senate. God bless the Philippines. God bless the Filipinos. *Mabuhay tayong lahat!*

ELECTION OF THE SENATE PRESIDENT PRO TEMPORE

Upon motion of Senator Honasan, there being no objection, the Body proceeded to the election of the Senate President Pro Tempore.

NOMINATION SPEECH OF SENATOR ESCUDERO

In nominating Sen. Ralph G. Recto for the position of Senate President Pro Tempore, Senator Escudero delivered the following speech:

The person I have the honor of nominating today as our Senate President Pro Tempore may be young at 49 years of age, but do not let his supposedly youthful looks deceive you.

He was already in Congress 21 years ago in 1992. In that pre-cell phone age, I, Sonny Angara, Sonny Trillanes, JV, Grace, Alan and Nancy—all of us were still in college; Bam was in high school.

Through three terms in the bigger House and two terms here, he has earned the reputation as a lawmaker with a head for numbers, and an eye for figures—whether tax, budgetary, and perhaps in a previous lifetime, of the female kind.

It has been said that while we can only read the prose in the laws we pass, he sees numbers in them, and imagine them in digits.

While we simply see the provisions, he would see the costs hidden in each section, and then proceed to remind us of their burden to taxpayers.

So whenever the tug of populism tempts us to pass measures without regard of their fiscal cost, he is there to ask us if those who ultimately foot the bill can actually afford it.

This ability to give us a reality check before we write check charged to the people—to me is his value to this institution and the service he renders to the citizenry who sent him here.

And because he believes numbers do not lie, he minces no words in explaining them, and

will not consult the political weather bulletin on when to expose them; so much so, that he sometimes sails against the wind, driven only by the motto set by his grandfather, who also once sat here, that one must do what is right over what is popular.

Having logged 18 years of service in the legislature, two years of hard labor in the Cabinet, and helping out in the local government unit of Batangas for nearly nine years on a *pro bono* capacity, the one I am nominating today has certainly paid his dues and has earned the right to be promoted for a podium position.

I think it is time for us to ensconce him in the rocking chair up there that we reserve for senior members of the Chamber.

Besides, he has 20 years experience of being number two already because he reportedly plays number two in the matriarchal household with his wife.

True or not, this man who is married to the Star for All Seasons has been and will remain an all-weather friend to me and to most of us in the Senate.

On this note, it is my honor and privilege to nominate Sen. Ralph Recto as our Senate President Pro Tempore.

SECONDING REMARKS OF SENATOR OSMEÑA

Senator Osmeña seconded the nomination of Senator Recto to the position of Senate President Pro Tempore, and he expressed hope that the distinction which his grandfather Don Claro Mayo Recto earned while serving the Senate will be equalled, if not exceeded, by Senator Recto.

CLOSING OF THE PERIOD OF NOMINATION

There being no other nomination, upon motion of Senator Honasan, there being no objection, the Chair declared the period of nomination for the position of Senate President Pro Tempore closed.

ELECTION OF SENATOR RECTO AS SENATE PRESIDENT PRO TEMPORE

There being no objection to the nomination, the Chair declared Senator Recto as the duly elected President Pro Tempore of the Senate.

hil ps

OATH TAKING OF SENATOR RECTO

Witnessed by his wife Batangas Gov. Vilma Santos-Recto and his son Ryan, Senator Recto took his oath of office as Senate President Pro Tempore before Senate President Drilon.

ELECTION OF THE CHAIRMAN OF THE COMMITTEE ON RULES

Upon motion of Senator Honasan, there being no objection, the Body proceeded to the election of the Chairman on the Committee on Rules.

NOMINATION SPEECH OF SENATOR AQUINO

Senator Aquino delivered the following statement nominating Sen. Alan Peter Compañero S. Cayetano to the position of Chairman of the Committee on Rules:

I am honored to stand before you in this august Chamber, a freshman senator representing the voice of the Filipino youth.

Looking around me today, I am inspired by this convergence of tradition and innovation of the established and the emerging of the neophytes and the veterans.

Ako po ay nabibigyang sigla sa pagkatakataong makibahagi sa pagsulong sa tunay na pagbabago.

We therefore begin a new Congress filled with hope that our shared ideas and action will truly change the lives of those who need to change the most. And with this in mind, I wish to put forward the name of our young and energetic colleague, the honorable Alan Peter Cayetano of Taguig and Pateros, for the position of Chairman of the Committee on Rules and Majority Leader of the Senate of the Philippines.

Starting at a young age, Senator Cayetano has always stepped up to the challenge of leadership with bravery and integrity. Moreover, as someone who vigorously campaigned on an advocacy of *Presyo, Trabaho, Kita* (PTK), Senator Cayetano shares this administration's drive for improving the lives of our fellow Filipinos through fair prices, stable jobs and better incomes for all.

More importantly, we see in Senator Cayetano the passion to push things forward

and get things done and the energy to work hard and find solutions even through potential gridlock.

In a relatively young Senate that is bent on pushing progressive ideas to help solve poverty, we believe that Senator Cayetano's experience, coupled with his youth and his openness of new ways of doing things will make him a suitable leader of this Chamber for these times.

Sa mga panahon pong ito, malaki ang hamon sa atin na isulong ang tunay na pagbabago para tapusin ang kahirapan. Kailangan ng Senado ng mga lider na progresibo at makatao para ipadama ang asenso sa ating mga kababayan.

I am honored and privileged to nominate Sen. Alan Peter Cayetano as Chairman of the Committee on Rules.

SECONDING REMARKS OF SENATOR ANGARA

Seconding the nomination of Senator Cayetano (A) to the position of Chairman, Committee on Rules, Senator Angara delivered the following remarks:

It is an honor for me to second the nomination made by the gentleman from Tarlac.

Kababata ko po si Sen. Alan Peter Cayetano sapagkat ang mga ama namin ay magkasama sa isang law firm noong dekada '70 at schoolmates po sila sa University of the Philippines College of Law at University of Michigan.

The gentleman from Taguig is himself the product of a unique educational background. In him flows the green of the De La Salle brothers, where he spent the formative years of his basic education as well as the blue of the Ateneo Jesuits, where he took up his law studies.

Sa gitna nito, nag-aral din po si Senator Alan ng political science sa Unibersidad ng Pilipinas kung saan siya ay iskolar ng bayan. Doon namulat ang kanyang mata sa problema ng lipunan bilang isang student leader at miyembro ng University Student Council.

Maaga pong pumasok sa pulitika si Senador Alan. Naging konsehal siya ng Taguig noong 1992 sa edad na 21; naging bise-alkalde ng Taguig noong 1995 sa edad na 24. Isa siya sa pinakabatang kinatawan sa Kamara de Representante sa edad na 27. Noong siya ay nahalal bilang kinatawan ng Taguig noong 1998, hinawakan niya itong posisyon sa loob ng tatlong termino. Isa rin siya sa pinakabatang senador noong 2007 sa edad na 36.

Jul 2013

Just like the late Senator Benigno "Ninoy" Aquino, the youngest senator in Philippine history, also uncle to the current Benjamin of the Senate and the father of our sitting president, Senator Alan has shown a flair for fiscalizing, for speaking the truth to power, for pointing out the flaws in how our government is run, and for being an outspoken critic of the powers that be and the status quo. He has done so with the aid of a formidable intellect, superb oratorical skills and considerable wit and political savvy.

I had the opportunity of seeing these skills up close in the 13th Congress in the years 2004 and 2007 when he and I were colleagues in the House minority where he served as Senior Deputy Minority Leader alongside another colleague, the gentleman from Sorsogon, then Minority Leader Chiz Escudero.

I recall Senator Alan to be very generous with advice to neophyte legislators like myself and then Representative, now Senator TG Guingona, as well as our other colleagues.

While many know of Sen. Pia Cayetano's athletic achievements and exploits, not many know that Senator Alan is himself a skilled basketball player. He may not be possessed of dazzling speed or athleticism but he will surely surprise you with the audacity of his maneuvers and leave you smiling.

In closing, let it be said that the Majority Leader and Chairman of the the Committee on Rules is the unsung hero of Congress. His powers and duties are not even specified in our Rules or in the Constitution but there is no doubt that his role is crucial to the functioning of the Senate.

In our political culture, much of the credit goes to the Chair or the Senate President rather than to the Floor, which is the domain of the Majority Leader. The opposite is said to be the case in United States, the country from which we patterned many of our institutions and our basic law, the Constitution.

There is a saying that the Senate is run from the Floor rather than from the Chair. Whichever view one subscribes to, surely no one can doubt that behind every successful Senate President, there was an able and hardworking Majority Leader. I am confident that the gentleman from Taguig has all the skills to succeed in his new role, and this being the case, I am happy to second his nomination as the Majority Leader of this august Chamber.

Thank you.

CLOSING OF THE PERIOD OF NOMINATION

There being no other nomination, upon motion of Senator Honasan, there being no objection, the Chair declared the period of nomination for Chairman of the Committee on Rules closed.

ELECTION OF SENATOR CAYETANO (A) AS CHAIRMAN OF THE COMMITTEE ON RULES

Thereupon, the Chair declared Senator Cayetano (A) as the duly elected Chairman of the Committee on Rules and pursuant to the Rules, the Majority Leader of the Senate.

OATH TAKING OF SENATOR CAYETANO (A)

Witnessed by his wife Taguig City Mayor Lani Cayetano, his mother Mrs. Sandra Cayetano, and his sister Sen. Pia S. Cayetano, Senator Cayetano (A) took his oath of office as Chairman of the Committee on Rules before Senate President Drilon.

ELECTION OF THE SECRETARY OF THE SENATE

Upon motion of Senator Cayetano (A), there being no objection, the Chair declared the election of the Secretary of the Senate in order.

NOMINATION REMARKS OF SENATOR CAYETANO (A)

For the position of Secretary of the Senate, Senator Cayetano (A) nominated Atty. Oscar G. Yabes, an experienced and competent professional and public servant, a graduate of the University of the Philippines from where he obtained his degrees in public administration and Bachelor of Laws, a holder of a Masters degree in Business Administration from Indiana University, U.S.A., a member of the Philippine Bar since 1979, Secretary of the Senate in the year 2000, and then again, from 2001 to 2007, and was the chief of staff of Sen. Franklin M. Drilon in the Fifteenth Congress.

CLOSING OF THE PERIOD OF NOMINATION

There being no other nominee for the position, upon motion of Senator Cayetano (A), there being no

hub pms

objection, the period of nomination for the position of Secretary of the Senate was closed and the Chair declared Atty. Oscar G. Yabes as the duly elected Secretary of the Senate.

**OATH TAKING
OF THE SECRETARY OF THE SENATE**

Atty. Oscar G. Yabes took his oath of office as Secretary of the Senate before Senate President Drilon.

**ELECTION OF THE SERGEANT-AT-ARMS
OF THE SENATE**

Upon motion of Senator Cayetano (A), there being no objection, the Chair declared the election of the Sergeant-at-Arms of the Senate in order.

**NOMINATION REMARKS
OF SENATOR CAYETANO (A)**

Senator Cayetano (A) nominated Maj. Gen. Jose V. Balajadia, Jr. to the position of Sergeant-at-Arms of the Senate. He said that General Balajadia has been the Senate Sergeant-at-Arms since 2002, serving the institution with distinction as shown in his courageous, steadfast, professional and decisive disposition in handling of tasks given to him and the Office of the Sergeant-at-Arms (OSAA) during the crucial moments of the Senate institution, among which were in handling the custody of Jocjoc Bolante during the fertilizer fund scam investigations; in handling the witness protection given to Mr. Jun Lozada, the whistleblower of the NBN-ZTE which was investigated by the Senate Blue Ribbon Committee, and in the management of the security, peace and order, and dignity of the Senate during the historical impeachment trial of Chief Justice Corona.

**CLOSING OF THE PERIOD
OF NOMINATION**

There being no other nominee for the position, upon motion of Senator Cayetano (A), there being no objection, the period of nomination was closed and the Chair declared Maj. Gen. Jose V. Balajadia, Jr. as the duly elected Sergeant-at-Arms of the Senate.

**OATH TAKING OF THE SERGEANT-AT-ARMS
OF THE SENATE**

Maj. Gen. Jose V. Balajadia, Jr. (Ret.) took his

oath of office as Sergeant-at Arms of the Senate before Senate President Drilon.

PROPOSED SENATE RESOLUTION NO. 23

Upon motion of Senator Cayetano (A), there being no objection, the Body considered Proposed Senate Resolution No. 23, entitled

RESOLUTION INFORMING HIS EXCELLENCY, THE PRESIDENT OF THE PHILIPPINES, THAT THE SENATE HAS BEEN ORGANIZED WITH THE ELECTION OF ITS OFFICERS AND THAT THIS BODY HAS ENTERED UPON THE EXERCISE OF ITS FUNCTIONS FOR THE FIRST REGULAR SESSION OF THE SIXTEENTH CONGRESS OF THE PHILIPPINES.

Secretary Yabes read the text of the resolution, to wit:

Resolved by the Senate, that His Excellency, the President of the Philippines, be informed that the Senate has been organized with the election of its officers and that this Body has entered upon the exercise of its functions for the First Regular Session of the Sixteenth Congress of the Philippines.

**ADOPTION OF PROPOSED
SENATE RESOLUTION NO. 23**

Upon motion of Senator Cayetano (A), there being no objection, Proposed Senate Resolution No. 23 was adopted by the Body.

PROPOSED SENATE RESOLUTION NO. 24

Upon motion of Senator Cayetano (A), there being no objection, the Body considered Proposed Senate Resolution No. 24, entitled

RESOLUTION INFORMING THE HOUSE OF REPRESENTATIVES THAT THE SENATE HAS BEEN ORGANIZED WITH THE ELECTION OF ITS OFFICERS AND THAT THIS BODY HAS ENTERED UPON THE EXERCISE OF ITS FUNCTIONS FOR THE FIRST REGULAR SESSION OF

hw yab

THE SIXTEENTH CONGRESS OF
THE PHILIPPINES.

Secretary Yabes read the text of the resolution,
to wit:

Resolved by the Senate, that the House of Representatives be informed that the Senate has been organized with the election of its officers and that this Body has entered upon the exercise of its functions for the First Regular Session of the Sixteenth Congress of the Philippines.

**ADOPTION OF PROPOSED
SENATE RESOLUTION NO. 24**

Upon motion of Senator Cayetano (A), there being no objection, Proposed Senate Resolution No. 24 was adopted by the Body.

SUSPENSION OF SESSION

Upon motion of Senator Cayetano (A), the session was suspended.

It was 11:25 a.m.

RESUMPTION OF SESSION

At 11:26 a.m., the session was resumed.

HOUSE CONCURRENT RESOLUTION NO. 2

Upon motion of Senator Cayetano (A), there being no objection, the Body considered House Concurrent Resolution No. 2, entitled

CONCURRENT RESOLUTION PROVIDING FOR THE SENATE AND THE HOUSE OF REPRESENTATIVES TO HOLD A JOINT SESSION TO HEAR THE MESSAGE OF THE PRESIDENT OF THE REPUBLIC OF THE PHILIPPINES.

Secretary Yabes read the text of the resolution,
to wit:

Resolved by the House of Representatives, the Senate concurring, that both Houses of Congress of the Republic of the Philippines hold a Joint Session on Monday, July Twenty-Two, Year Two Thousand and Thirteen, at four

o'clock in the afternoon at the Session Hall of the House of Representatives, to hear the message of the President of the Republic of the Philippines.

**ADOPTION OF HOUSE
CONCURRENT RESOLUTION NO. 2**

Upon motion of Senator Cayetano (A), there being no objection, House Concurrent Resolution No. 2 was adopted by the Body.

SENATE CONCURRENT RESOLUTION NO. 1

Upon motion of Senator Cayetano (A), there being no objection, the Body considered Senate Concurrent Resolution No. 1, entitled

CONCURRENT RESOLUTION CREATING A JOINT COMMITTEE OF THE SENATE AND THE HOUSE OF REPRESENTATIVES TO NOTIFY THE PRESIDENT OF THE PHILIPPINES THAT CONGRESS, NOW CONVENED FOR ITS FIRST REGULAR SESSION OF THE SIXTEENTH CONGRESS OF THE PHILIPPINES, IS READY TO HEAR HIS STATE OF THE NATION ADDRESS IN A JOINT SESSION OF BOTH HOUSES.

Secretary Yabes read the text of the resolution,
to wit:

Resolved by the Senate, the House of Representatives concurring, that a Joint Committee of both Houses of Congress be created, composed of ten members, five to be appointed by the President of the Senate and five to be appointed by the Speaker of the House of Representatives, to notify the President of the Philippines that Congress, now convened for its First Regular Session of the Sixteenth Congress of the Philippines, is ready to hear his State of the Nation Address in a Joint Session of both Houses.

**ADOPTION OF SENATE
CONCURRENT RESOLUTION NO. 1**

Upon motion of Senator Cayetano (A), there being no objection, Senate Concurrent Resolution No. 1 was adopted by the Body.

hd p

JOINT COMMITTEE TO NOTIFY THE PRESIDENT

Pursuant to Senate Concurrent Resolution No. 1, Senate President Drilon appointed Senators Cayetano (P), Defensor Santiago, Legarda, Poe, Villar and Binay as members of the Joint Notification Committee, on the part of the Senate.

MANIFESTATION OF SENATOR CAYETANO (A)

Senator Cayetano (A) requested the Members to remain inside the Session Hall for a photo session.

SUSPENSION OF SESSION

Upon motion of Senator Cayetano (A), there being no objection, the Chair declared the session suspended until four o'clock in the afternoon for the Joint Session of Congress, after which, the session of the Senate shall be considered adjourned until three o'clock in the afternoon of the following day.

It was 11:30 a.m.

Joint Session held at the Session Hall of the House of Representatives, Quezon City.

At 3:58 p.m., the Secretary General of the House of Representatives announced the arrival of the President of the Philippines.

OPENING OF THE JOINT SESSION

The President of the Senate and the Speaker of the House of Representatives declared the joint session open at 3:59 p.m.

NATIONAL ANTHEM AND PRAYER

The national anthem was sung by the Mandalayong Children's Choir, followed by a prayer led by representatives of the different religious groups.

THE STATE OF THE NATION ADDRESS

The President of the Philippines, Benigno C. Aquino III, delivered his State of the Nation Address, to wit:

Bise Presidente Jejomar Binay; Senate President Franklin M. Drilon; Speaker Feliciano

Belmonte, Jr.; Chief Justice Maria Lourdes Sereno at ang ating mga kagalang-galang na mahistrado ng Korte Suprema; mga dating Pangulong Fidel Valdez Ramos at Joseph Ejercito Estrada; mga kagalang-galang na kagawad ng kalipunang diplomatiko; mga miyembro ng Senado at Kamara de Representante; mga opisyal ng lokal na pamahalaan; mga miyembro ng Gabinete; mga unipormadong kasapi ng militar at kapulisan; mga kapwa ko nagseserbisyo sa taumbayan; at sa aking mga Boss, ang mga minamahal kong kababayan: Magandang hapon po sa inyong lahat.

Ito po ang aking ikaapat na SONA; dalawa na lamang ang natitira. Halos apat na taon na nga po ang lumipas nang una akong nilapitan ng ilang kampo upang hikayating tumakbo sa pagkapangulo. Ang sabi nila: Alam naming hindi masosolusyonan sa isang tulong, sa isang taon, o kahit pa sa anim na taong termino ng isang Presidente ang lahat ng problema ng bansa. Pero simulon mo lang, at tiyak, kasama mo kaming mag-aaruga nito.

Noon pa man, mulat po ako sa tindi ng mga problemang aking kakaharapin. Mula sa pagiging kandidato, o Presidente na, o kahit ba matapos pang makababa sa puwesto, hindi biro ang peligrong kakambal ng trabahong ito. Malawakang transpormasyon ng lipunan ang aking hangarin, at mulat akong marami akong kailangang banggain para matupad ito. Pero hindi po ako pinalaki ng aking mga magulang para tumiklop lamang sa mga hamon. Hindi ko mahaharap ang aking sarili kung tinanggihan ko ang pagkakataong bawasan ang pagdurusang di naman dapat dinaraan ng Pilipino.

Tumugon nga po tayo sa panawagan, at ang mga kasama natin noong una, nadagdagan pa. Sa paniniwala ko nga po, kung tama ang aking ginagawa, lalo pang dadami ang ating magiging kasangga. Nito ngang nakaraang Mayo, tinanong ko kayo, Boss, tama ba ang direksyon natin? Ang tugon ninyo: tama, at pabilisin pa natin ang transpormasyon ng lipunan. Humiling ako ng mga kakamping makikisagwan sa iisang direksyon, at ibinigay ninyo ito. Ang totoo nga po, hindi lang mayorya, hindi lang siyam sa labindalawa, kundi siyam sa sampung pinakamataas sa puwesto ng mga senador ay mga taong inilapit ko sa inyo. Sa aking pakiwari, malinaw po ang mensahe nitong huling halalan: tama, ituloy natin, damihan pa natin ang 8,581 na sitiong napailawan; dagdagan pa natin ang 28,398 na pamilyang dati'y informal settlers, ngunit ngayon ay mayroon na o magkakaroon na ng disenteng tirahan; palaguin pa natin ang di bababa sa 40 bilyong piso kada taong dagdag ng

lu r

perang napupunta sa edukasyon, kalusugan, serbisyong panlipunan, at marami pang iba, dahil sa tama at mas masugid na pagkolekta ng buwis; dama namin ang marami pang ibang patunay na talagang nagbabago ang lipunan. Lalo nga po akong nabuhayan sa ipinarating ninyong mensahe; malinaw po talagang hindi ako nag-iisa sa pagpasan ng mga responsibilidad. Paano ba naman pong hindi lalakas ang aking loob, kung pati ang mga tulad ni Ginoong Niño Aguirre ay nakikihubog sa ating kinabukasan? Isipin po ninyo, hindi na nga makalakad dahil sa kapan-sanan, pilit pa rin niyang inakyat ang presintong nasa ikaapat na palapag ng gusali, para lang makaboto at makiambag sa tunay na pagbabago ng lipunan. Salamat, Ginoong Aguirre.

Hindi nga po nauubos ang mga Pilipinong handang makiambag, na siyang ugat ng pagbabagong tinatamasa natin ngayon. Ang stratehiya: sagarin ang oportunidad para sa lahat, lalo na para sa mga mas nangangailangan. Hindi natin pakay maghintay ng trickle down; hindi puwedeng baka sakali o tsamba lang silang daratnan ng mga biyaya ng kaunlaran. Ito pong tinatawag nating inclusive growth— itong malawakang kaunlaran—ang mismong prinsipyong bukal ng bawat inisyatiba, bawat kilos, bawat desisyon ng inyong gobyerno. Ang maiiwan na lamang ay ang ayaw sumama, dahil hindi sinamantala ang pagkakataon.

Ang atin pong batayang prinsipyo: Malawakang pagkakataon ang susi sa malawakan at pangmatagalang kaunlaran. Huwag po sana nating kalimutan na ang pagkakataon ay punla lamang. Kailangan itong diligin ng sipag, alagaan ng determinasyon, at payabungin ng dedikasyon. Tingnan nga lang po natin ang mga TESDA/DOLE scholars. Sa 503,521 na napagtapos na natin dito, tinatayang anim sa bawat sampu ang nagkatrabaho na. Noong araw po, ayon sa pag-aaral ng DBM noong 2006 hanggang 2008, ang nakahanap ng trabaho sa mga napagtapos ng TESDA: 28.5 percent lamang. Noong lumipas na taon naman po: sa IT-BPO program, 70.9 percent ang employment rate ng ating mga nagtapos sa TESDA. Sa electronics and semiconductor program naman, umabot sa 85 porsyento ng mga nagtapos noong 2012 ang nagkatrabaho. Malinaw po: Kayo mismo ang huhubog, kayo mismo ang magdidikta kung hinog at matamis ang bungang kolektibo nating pipitasin, o kung magiging bulok at katiting ang kahihinatnan ng mga pagkakataong bumubukas sa kabanatang ito ng ating kasaysayan.

Isa-isahin po natin. Ang layuning palawakin ang saklaw ng Pantawid Pamilyang Pilipino

Program: natupad. Ang dinatnan nating mahigit 700,000 kabahayang benepisyaryo ng programa noong 2010, umabot na sa halos four million na kabahayan sa atin pong administrasyon.

Meron pa po. Galing sa pag-aaral ng Philippine Institute for Development Studies, mas malaki ng tinatayang 40 porsyento ang sinasahod ng mga naka-graduate ng high school, kumpara sa mga elementary lang ang tinapos. Di po ba makatuwirang sagarin na natin ang tulong na ibinibigay natin sa mga pamilya, upang makumpleto na ng mga batang benepisyaryo ang high school, at sa gayon ay maisagad na rin ang benepisyong ng programang ito? Kaya nga po, sa susunod na taon, magiging saklaw na ng programa ang mga pamilyang may kabataang abot sa 18 taong gulang, upang hanggang sa high school ay mapagtapos na sila.

Sa edukasyon naman po: ang layunin nating itaas ang kalidad ng kaalamang natututuhan ng kabataan, upang matapos mag-aral ay mapanghawakan nila ang mga oportunidad na bumubukas sa ating lipunan: Natupad po. Nabura na po ang minana nating kakulangan sa libro at upuan, at kung magpapatuloy nga po ang pagpapakitang-gilas ni Kalihim Brother Armin Luistro, pati po ang kakulangan sa silid-aralan ay mabubura na rin sa taong ito. Ang magandang balita pa: may kakayahan na tayong paghandaan ang magiging pangangailangan dahil sa K to 12 program.

Hindi po biro ang dinatnang mga problema ni Brother Armin sa DepEd. Isipin po ninyo, kada isang textbook, pinepresyuhan dati ng P58; nang siya na ang namumuno, bumaba ang presyo ng eksaktong libro sa P30. Paano po kaya kung dati pa nagbayad ng tamang halaga para sa mga aklat na ito? Kung natipid natin ang diperensyang P28, at may limang textbook ang bawat isa sa tinatayang 20.7 million na estudyante sa ating public school system, ang katumbas nito: halos P2.9 billion. Kaya po sana nitong pondohan ang plano nating pagpapaayos at rehabilitasyon ng nasa 9,502 na silid-aralan.

Kung nagkulang sa lakas ng loob si Brother Armin, puwede namang ipamana na lang sa susunod sa kanya ang kultura ng pagwawalang-bahala sa kanyang ahensya. Puwede naman din pong ipamana na lang ang mga backlog; ipasa na lang sa susunod ang lolobong pagkukulang dahil sa dumaraming mga enrollee kada taon. Pero itong si Brother Armin, imbes na makuntento, imbes na sabihing, "Puwede na 'yan, tapos na ang trabaho ko," gagawa pa siya ng mas maraming upuan at classroom, at bibili ng mas

he r

maraming libro, upang siguruhing pati ang para sa susunod na mga taon, ay mapunuan na rin.

Ang pagpapalakas naman sa sektor ng agrikultura, natupad din. Isipin po ninyo, ayon sa NFA: Noong 2010, nag-angat ang bansa ng mahigit dalawang milyong metriko tonelada ng bigas. Noong 2011, bumaba ito sa 855,000 metric tons. Noong 2012, 500,000 metric tons na lang. At ngayong 2013, ang pinakasagad na nating aangat, kasama na ang pribadong sektor, ay ang minimum access volume na 350,000 metric tons. Nakapaloob na po dito ang 187,000 metric tons sa reserbang buffer stock sakaling magsunod-sunod ang bagyo; malamang, dahil on-target pa rin tayo sa rice self-sufficiency, hindi na rin kailangan pang mag-angat ang pribadong sektor. Dagdag pa po diyan, nagsimula na tayong mag-export ng matataas na uri ng bigas. Ang layo na po talaga natin doon sa panahong sinasabing hindi raw natin kayang pakainin ang ating sarili.

Datos na rin po ang pruwera: lumago ng 3.3 percent ang sektor na ito sa unang tatlong buwan ng 2013. Triple po ang itinaas nito mula sa 1.1 percent growth noong parehong panahon ng 2012. Kaya naman, patuloy po tayong nagpupunla ng mga inisyatibang pihadong magbubunga ng higit na kaunlaran sa ating mga magsasaka.

Halimbawa po, sa niyog. Ayon sa pagsusuri noong 2009, isa sa mga pinakamahirap na sektor sa bansa ang coconut farmers. Ang proseso ng pagsasaka nito: Pagkatanim, pitong taong hihintaying mamunga ang niyog, pero pagkatapos, dalawang henerasyon ang wala nang ibang kailangang gawin kundi mamitas na lang nang mamitas. May potensyal po tayong palakihin ang kita ng sektor na ito, kung maglalalag tayo ng kulturang mas nang-eengganyo ng sipag at pagiging produktibo. Ang tugon: intercropping.

Tutulong ang gobyernong magpalakas sa iyong niyogan, kapalit ng obligasyong magpunla ng iba't ibang binhi sa pagitan ng mga hilera ng niyog. Mas dadalas ang ani ng magsasaka, at depende sa kanilang itanim, lalaki ang kanilang kita. Kung sa niyog lang, sa bawat ektarya, nasa P20,000 po kada taon ang kinikita ng magsasaka. Kung dadagdagan ito ng kape, maaaring pumalo ng P172,400 ang kita; kung saging, aabot sa P102,325 ang maaaring kitain, samantalang P89,000 naman sa cacao. Ang laking diperensya, di po ba?

Nasimulan na po nating ilatag ang mga inisyatiba para rito: Nitong 2012, umabot na sa 5,500 hectares ng lupain ang ginagamit natin

para sa intercropping sa 90 lokasyon sa bansa. Saklaw po nito ang 10,000 sa ating mga magsasaka. Ang target naman natin ngayong 2013: dagdag pang 434 sites para sa coconut intercropping.

Itinitimon na rin po natin tungo sa mas produktibong pampang ang ating mga mangingisda. Isipin po ninyo: pumalo sa P193.65 billion ang ambag ng industriya ng pangingsda sa ating ekonomiya nitong 2012, pero sa kabila nito, 41 porsyento pa rin sa ating mga mangingisda ang maralita nang huli itong sukatin noong 2009. Sila ang nanghuli ng isda, pero ang natitira para sa kanilang pamilya, tinik na lang.

Kaya nga po: nariyan ang maraming inisyatiba ng pamahalaan upang tulungang makaalpas sa lambat ng kahirapan ang ating mga mangingisda. Halimbawa nga po ang para sa Bataraza sa lalawigan ng Palawan. Sagana ang katubigan sa paligid nito. Pero dahil hindi mapaabot sa mga merkado nang sariwa ang isda, ginagawa na lamang itong tuyo. Sayang naman po, kasi sa bawat tatlong kilo ng lapulapu, isang kilo lang ang tuyong nagagawa. Paano kung mapahaba ang pagkasariwa ng isda dahil sa cold storage facility? Pupunta ka sa merkado nang sagad pa rin ang presyo ng huli mo. Parehong sikap sa paghuli, pero ang makukuha mo, tamang halaga. Kaya nga po, kasado na ang cold storage facility para sa Bataraza. At kasabay po nito, nagtatayo na rin tayo ng mga bagong pantalan sa mga stratehikong lugar upang mapalago pa ang produksyon at kita. Ipinapaayos natin ang mga kalsada, tulay at iba pang imprastruktura, pati na ang serbisyo para sa ating mga mangingisda.

Mahigpit din pong binabantayan ng DILG, BFAR, at Coast Guard ang pangingsda nang walang habas; ang hiling ko nga pong ambag sa ating mga mangingisda: Pagpahingahin natin ang mga dagat. Hinihikayat ko po kayong sumama sa pangangalaga ng inyong kabuhayan. Nakikita naman po ninyo, ang oportunidad, inilalapit na sa inyo ng estado, pero ang resulta, siyempre nasa kamay ninyo.

Kung may isa man pong paksang paboritong ikabit sa pangalan ko, ito ay ang Hacienda Luisita. Nais ko lang pong iulat na noong Pebrero, alinsunod sa utos ng Korte Suprema, nakumpleto na ng Department of Agrarian Reform ang listahan ng mga kuwalipikadong benepisyaryo na mabibigyan ng lupa sa Luisita. Ayon rin po kay Kalihim Gil de los Reyes, sinimulan na noong nakalipas na linggo ang pagtutukoy ng bawat loteng makukuha ng mga benepisyaryo, at magsisimula

nang ipagkaloob ang mga titulo sa Setyembre nitong taong ito.

At para naman po sa iba pang malalawak na lupain: Matagal na nating inatasan ang DAR, DENR, LRA, at Landbank na bumuo ng balangkas kung paanong mapapabilis ang pagproseso sa pagbabahagi ng lupain. Ipapaalala ko lang po: Tamang datos ang unang hakbang sa maayos na implementasyon ng CARPER. Pero nagmana po tayo ng isang depektibong land records system. Kaya simula pa lang po, nagtrabaho na ang DOJ, LRA, DENR, at DAR para ayusin ang sistemang ito, at nasa punto na tayo ngayon kung kailan kaya nating siguruhin. Sa susunod na taon, *naihain na ang lahat ng mga notice of coverage* para sa mga lupaing saklaw ng komprehensibong repormang agraryo.

Malinaw po: Ang estado, itinayo para paglingkuran kayo. Kung may problema sa kalusugan, dapat kumakalinga ang gobyerno; sa panahon ng sakuna, nariyan din dapat ito para magbigay-lingap. Ano po ba ang ginagawa natin sa mga larangang ito?

Sa kalusugan, ang layunin nating masaklaw ng PhilHealth ang mas marami pa nating kababayan, natupad na rin po. Dumating tayong 62 percent ng Pilipino ang naka-enrol sa programa; ngayon, nasa 81 percent na ito. Ang natitira nga pong wala sa talaan ay ang mga hinahanap pa, kabilang na po ang informal sector at mga katutubo. Inasahan po natin ang pakikipagtulungan ng mga lokal na pamahalaan upang maisali na natin sa sistema ang lahat ng ating mamamayan.

Hindi lang po mga enrollee ng PhilHealth ang lumalawak, kundi pati ang mga benepisyong maaaring makuha mula rito. Noong nakaraang taon, inilunsad natin ang Z Benefit Package. At nitong Pebrero naman po, pinalawak pa ito ng Expanded Z Benefit Package. Mas mahaba na po ang listahan ng mga karamdamang libreng maipapagamot ng mahihirap nating kababayan sa mga pampublikong ospital. Noong isang taon, nakasama na ang breast cancer, prostate cancer, at acute leukemia; ngayon, kasama na rin ang iba pang sakit tulad ng coronary bypass, at ng pagtatama ng mga butas at maling posisyon ng mga ugat sa puso.

Masasayang lang po ang ganitong benepisyo kung naghihingalo naman ang kalagayan ng ating mga pagamutan, at kung hindi naman ito mapuntahan ng mga nasa kanayunan. Kaya nga po todo buhos tayo ng budget sa imprastrukturang pangkalusugan. Nitong nakaraang tatlong taon, umabot sa

P33 bilyong pondo ang nailaan natin para sa pagpapatayo, pagpapaunlad, at rehabilitasyon ng 4,518 na ospital, rural health units, at barangay health stations sa buong bansa. Halimbawa na po rito ang Region 1 Medical Center sa Dagupan, na nakapagsagawa na ng limang kidney transplant ngayong taon; ang Bicol Regional Teaching and Training Hospital sa Legaspi, Vicente Sotto Medical Center sa Cebu, at Northern Mindanao Medical Center sa Cagayan de Oro, na ayon kay Secretary Ike Ona ay may kakayahan na ngayong magsagawa ng open heart surgery dahil sa mga bagong pasilidad at kagamitan. Nariyan din po ang Davao Regional Hospital sa Tagum City—ang una nating cancer center sa labas ng Kamaynilaan.

Para naman po sa paghahanda sa kalamidad: Ang layunin nating magpanday ng mga mekanismo upang mailayo sa peligro ang Pilipino, natupad na rin po. Nariyan po ang epektibong serbisyong bunsod ng pagsasanib-puwera ng Geohazard Mapping and Assessment Program at Project NOAH naman ng DOST. Nitong nakaraang taon, natapos na natin ang Multi-hazard mapping ng dalawampu't walong pinakapeligrosong lugar sa bansa. Susunod na po rito ang para sa Greater Metro Manila Area na target nating kumpletuhin pagdating ng 2014. Handa na rin po ang geohazard maps para sa 496 na lungsod at munisipyo. Ang natitira pong 1,138, na sasaklaw sa bawat sulok ng bansa, ay makukumpleto bago matapos ang 2015. Dagdag pa po, mas matalas at detalyado na ang mga mapa, kaya mas eksakto na ring natutukoy ang mga mapanganib na lugar.

Buhat naman ng inilunsad ang Project NOAH noong nakaraang taon, nakapag-deploy na tayo ng 525 automated water level monitoring stations at automated rain gauges sa 18 major river basins sa atin pong bansa. Tuloy-tuloy din ang pamamahagi natin ng mga modernong kagamitan tulad ng Doppler radars, tsunami detectors at alerting sirens.

Subalit hindi po sapat ang basta pagbibigay lang ng makabagong gamit at teknolohiya. Sinasanay din natin ang mga makakatanggap nito kung paanong intindihin, gamitin at palaganapin ang mga impormasyon. Kapag masama ang panahon, hindi na lamang bilis ng hangin ang kanilang basehan; alam na rin nila kung gaano karaming tubig ang bubuhos, at nakakapagbigay sila ng tama at napapanahong babala sa komunidad upang makapaghanda.

Inaayos na rin po natin ang problema sa madalas na pagbaha sa Kamaynilaan. Biruin po

hul ps

n'yo: Noong Ondoy, tinatayang 3,600 cubic meters per second ang tubig na dumaloy mula sa Sierra Madre. Pero ang kapasidad ng dadaanan nito, nasa tinatayang 1,000 cubic meters per second lang. Saan naman po pupunta ang diperensyang 2,600 cubic meters kada segundo? Ito po ang bugso ng tubig na nagpapaapaw sa mga mababang lugar at nagiging baha.

Di po ba't narinig na ng marami sa atin: "Waterways are inalienable." Ibig sabihin: Ang daanan ng tubig, para sa tubig lang. Ang problema nga po, kulang na nga ang dadaanan ng tubig, may mga gusali pang naghahadlang sa mga estero, at binabarahan pa ito ng basura ng mga tumitira sa paligid. Para po solusyonan ito, nakikipag-ugnayan tayo sa mga LGU upang maayos na mailipat ang mga informal settlers. Inihahanda na rin po ng legal team sa pamumuno ni Secretary Leila de Lima ang mga kaso laban sa nagtayo ng mga gusali na sumara o humaharang sa mga daanan ng tubig.

Hindi po tayo makukuntento sa sisihan. Ang atin pong aksyon: P6.2 billion para maiwasan ang pagbaha sa Kamaynilaan. Bahagi nito ang pagtatayo sa Blumentritt Interceptor Catchment area. 3.3 kilometers po ang haba ng buong proyekto, at oras na makumpleto, kaya nitong sumalo ng tubig na katumbas ng tinatayang labing-apat na Olympic-size swimming pool. Kaya kung may bubuhos man pong tubig, mayroon na itong pupuntahan, at hindi na kailangang nasa ibabaw ng lansangan. Nasimulan na po ang proyektong ito noong Marso; layunin nating matapos ito sa susunod na taon.

Ginagampanan po ng gobyerno ang kanyang obligasyon. Tanungin din po sana natin ang ating sarili: Ano ang inambag ko sa solusyon? Kung may magtapon sa ilog, sitahin mo sana; kung may magtayo ng building sa estero, isumbong mo. Lalo po tayong malulubog sa problema kung magkikibit-balikat lang po tayo.

Lumisan man ang bagyo, hindi naman humuhupa ang pagsisikap nating maibalik sa normal ang buhay ng mga pamilyang nasalanta ng mga nagdaang kalamidad. Sa pagtutulungan ng gobyerno at pribadong sektor, nasa 9,377 na kabahayan na po ang naipatayo para sa mga sinalanta ng bagyong *Sendong*. May karagdagan pang 4,374 na tahananang maipapatayo ng gobyerno bago matapos ang susunod na taon. *Humihingi po tayo ng pag-unawa kung medyo nagtagal ito, dahil na rin sa masalimuot na proseso ng land acquisition; katunayan nga po, kung maaayos ang usapin sa iba pang lupain, may dagdag pang 2,719 na kabahayan ang maipapatayo natin.*

Target naman po nating maipagkaloob ang kabuuang 53,106 na kabahayan para sa mga kababayan nating sinalanta ng bagyong *Pablo*. Nasimulan na po natin ang pamamahagi ng mga bagong bahay nitong Mayo. Tatapusin po natin ang 17,609 na kabahayan bago matapos ang taon, at oras na makumpleto na rin ang natitira pang 35,447 sa 2014, ang mga pamilyang tinamaan ng dahas ng kalikasan ay makakasilong na muli sa ilalim ng sariling bubong.

Tungkol din po sa pabahay, para naman sa ating unipormadong hanay: ang 21,800 na housing unit para sa pulis at kasundaluhan—natupad na, noong isang taon pa. Sa Phase II naman ng proyekto, naitayo na rin po ang halos 26,050 sa target na 31,200, na makukumpleto na sa susunod na buwan para naman sa Phase 2.

Bukod sa pabahay, may mga programang pangkabuhayan din tayong binubuo para sa ating mga kawal. Ang ilang libong ektaryang lupain sa tatlong kampo-militar, partikular na sa Fort Magsaysay sa Nueva Ecija, sa Camp Kibaritan sa Bukidnon, at sa Camp Peralta sa Capiz ay paglulunsaran ng dagdag na pagkakakitaan ng mga sundalo, gaya ng plantasyon ng kawayan, kape, cacao, at palm oil. *Kung dati po, nakatutok lamang sa tanggulan ang mga kawal, ngayon maski retirado ay may pagkakataong maging bahagi ng paglago ng ating ekonomiya.*

Subalit hindi dito nagtatapos ang paghahanap ng solusyon sa mga minana nating problema sa pambansang tanggulan. *Isipin po ninyo: noong 1986, mayroon daw tayong 250,000 na pulis at sundalo para sa mahigit 55 milyong Pilipino. Ngayon po, mayroon pa rin tayong tinatayang 250,000 na pulis at sundalo, na nagbabantay sa 95 milyong Pilipino. Halos dumoble ang populasyon natin, pero hindi nagbago ang bilang ng nagbabantay sa atin.*

Tiyak pong may mga nagsasabi na diyan: "Problema ba ito? E di magdagdag kayo ng pulis at sundalo. Makalikha pa kayo ng trabaho." Sana nga po, ganyan lang talaga kadali at kasimple ang solusyon. Tingnan po muna natin: sa karaniwang pension scheme, maghuhulog ng kontribusyon ang miyembro at nag-eempleyo. Ito ang puhunang papalaguin, at dito magmula ang pensyon sa pagreretiro ng miyembro. Pero ano po ba ang situwasyon sa pensyon ng AFP at PNP? Walang naghuhulog, pero may kailangang bayaran. Dagdag pa rito, naka-index sa sahod ng mga aktibong sundalo at pulis ang pensyon ng retirado. Ibig sabihin, kapag lumaki ang sahod ng nasa serbisyo, lalaki rin ang pensyon ng mga retirado o ng mga pamilyang tumatanggap pa nito. Taun-taon, dumarami ang

mga nagreretiro, kaya natural, pataas din nang pataas ang obligasyon. Ang masaklap, pambansang budget ang sumasalo nito. Noong 2012, P54.48 billion ang inilaan para sa pensyon ng sundalo at kapulisan. Ngayong taon, P61.29 billion at aabot po ito sa P80.64 billion sa 2016. Lolobo pa ito nang lolobo, kaya't liliit naman nang liliit ang pondo para sa iba pang serbis-yong panlipunan. Paano naman po tayo magdadagdag pa ng pulis at sundalo kung ganito ang konteksto?

Kailangan ng sistemang tutugon sa obligasyon ng lipunan sa ating mga sundalo't kapulisan; malamang po, GSIS ang hihilingan natin ng tulong para rito. Pinag-aaralan na rin po ang posibilidad na gamitin ang mga reclaimed area para makalap ng pondong ipapasok sa papandaying solusyon. Hindi rin naman po natin puwedeng biglain ang pagtugon sa kabuuan ng ating mga pangangailangan, kaya't mas masinsin pang pagsusuri ang gagawin natin upang makalikha ng isang patas, pangmatagalan, at malinaw na mekanismo para sa pensyon ng mga pulis at sundalo. Nananawagan po ako sa Kongreso, pag-aralan po nating muli ang PD 1638 at RA 8551 upang maiangkop sa panahon at sa pambansang pangangailangan ang pensyon at benepisyo ng ating pulis at kasundaluhan.

Kaparehong paninindigan rin po ang nakikita nating solusyon sa nakaambang problema sa pensyon sa SSS. Isipin po ninyo: mula 1980, 21 times nang nagkaroon ng across-the-board pension increase, uulitin ko po iyon—21 times. Pero ang masaklap po, dalawang beses pa lamang pong tumaas ang contribution rate. Ang resulta: tinatayang P1.1 trillion na ang unfunded liability ng SSS base sa pag-aaral na isinagawa nitong 2011. Inaasahang tataas ito ng walong porsyento kada taon, at mauubos ang pondo 28 years from now. Kapag nangyari ito, walang ibang malulugi kundi ang susunod na salinlahi ng Pilipino.

Naniniwala po tayong panahon na para amyendahan ang SSS Pension Scheme. Kailangan nating tambalan ng inisyatibang magimpok nang sapat ang pagluluwal natin ng pera. Kung magdadagdag lamang tayo ng 0.6 percent sa contribution rate, P141 billion na agad ang maibabawas sa unfunded liability ng SSS. Kung ngayon na tayo magsisimulang mamuhunan sa kinabukasan, wala nang problemang ipapamana sa mga susunod sa atin.

Sa kapulisan naman po, ang layunin nating magbigay ng lakas upang magampanan nila ang kanilang tungkulin: natupad rin natin. Simula ngayong 2013, 30,000 sa mga pulis ang babalik

sa pagpupulis, dahil kukuha tayo ng mga civilian personnel para gawin ang mga tungkuling administratibo. Sayang naman po ang kakayahan at abilidad ng ating mga kawal at pulis kung ikukulong lamang natin sila sa apat na sulok ng opisina.

Sa pagpasok rin po ng buwang ito, inumpisahan nang ipamahagi ang mga bagong unit ng 9mm Glock 17 pistol sa ating mga pulis. Simula pa lang po ito; kasado na rin ang pamamahagi ng kabuuang 74,879 na baril sa ating mga alagad ng batas, tungo sa katuparan ng mithiin nating one-is-to-one police-to-pistol ratio.

Sulit na sulit naman po ang pamumuhunan nating ito sa pambansang kapulisan, lalo pa't nagbubunsod ito sa maayos at maaasahang serbisyo. Di po ba't tuwing eleksyon, nasanay na tayo sa kaliwa't kanang insidente ng karahasan? Tinugunan natin po ito tulad ng Oplan Katok. Ang pakay ng programa: hanapin ang mga baril na paso na ang lisensya, at tiyakin na ang mga baril na mayroon namang lisensya ay hawak pa rin ng otorisadong mamamayan. Para gawin ito, 491,929 na pintuan po ang kinatok ng ating mga pulis para sa renewal ng mga lisensya. Nakatulong po ito upang maging mas epektibo ang kampanya natin para sa Secure and Fair Elections, kung saan ang 112 private armed groups noong eleksyon ng 2010 ay napababa na lamang sa 41. Katumbas po ito ng 63 percent na pagbaba. Mula rin sa 189 na insidente ng karahasan noong eleksyon ng 2010, 77 na insidente lamang ang kompirmadong naganap nitong huling halalan.

Gawin po nating halimbawa ang ARMM. Ang sabi nga po ni Governor Mujiv Hataman, sa tanang-buhay niya, hindi siya makaalala ng pagkakataon kung kailan walang failure of elections sa Lanao del Sur. Alalahanin po natin, ito ang unang beses na magkasabay ang pambansa at rehiyonal na halalan sa ARMM. Ang ibig pong sabihin, noon ay nakatutok ang buong pwersa ng estado sa iisang rehiyon, pero may failure of elections pa rin. Ngayong 2013, dahil buong bansa ang kinailangang tutukan, at lumawak ang kanilang responsibilidad, may nag-akalang lulubha pa ang situwasyon sa halalan ng ARMM. Pero kita naman po ang laki ng ikinaganda nito: naging malinis at tapat ang halalan sa ARMM; natuloy ang bilangan, natuloy ang proklamasyon ng mga may bagong mandato mula sa taumbayan. Dahil sa sipag ng ating mga pulis at kawal, at gayundin sa pakikiisa ng sambayanan, talaga naman pong ang eleksyon 2013 ay naging mas payapa at tahimik.

hu ps

Gayumpaman, may mga insidenteng nagmamantsa pa rin sa dangal ng ating kapulisan. Nabalitaan na naman siguro natin ang nangyari sa mga miyembro ng Ozamiz gang na sina Ricky Cadavero at Wilfredo Panogalinga: nahuli na, pero napatay pa. Tulad ng ginawa nating imbestigasyon sa nangyari sa Atimonan, sisiguruhin nating mananagot ang sinumang pulis na sangkot dito — gaano man kataas ang kanilang ranggo. Kung sino man ang mga pasimuno dito: maghanda lang kayo. Malapit ko na kayong makilalang lahat.

Sa kabila ng ganitong mga kuwento, buhay na buhay po ang aking pag-asa sa hanay ng kapulisan. Hindi sila nagkukulang sa mabubuting halimbawa tulad ni PO3 Edlyn Arbo, na buong tapang na hinarap at tinugis ang isang holdaper sa nasakyan niyang jeep, off-duty man at walang dalang baril. Nariyan po siya at sinagupa ang holdaper. Nariyan din po si PO3 Felipe Moncatar na umani ng samu't saring papuri dahil sa haba ng listahan ng mga kriminal na kanyang nahuli. At ang balita ko ay may nahuli na naman siyang batikang carnapper sa Bacolod. Talagang napakahusay mo! Ang ilan po dito sa kanyang mga nahuli, kabilang pa sa mga pinaghahanap na personalidad sa Bacolod at miyembro ng mga malalaking sindikato. Baka narinig na rin po ninyo ang kwento ni PO2 Dondon Sultan. May nasiraan lang po ng kotse sa kahabaan ng Quezon Boulevard; tigil naman si Ginoong Sultan para tumulong. Hindi lang po siya nagpalit ng gulong; inihatid pa niya sa kasa ang nasiraan. Bilang pasasalamat sa kanyang serbisyo, sinubok abutan ng P1,000 si PO2 Sultan. Tinanghian niya ito. Ang kanyang sagot: “Trabaho naming tumulong sa mamamayan.” Saludo po kami sa mga *tulad ninyong lingkod-bayan*. Patunay kayong hindi pa endangered species ang tapat at mahuhusay na pulis. Inatasan ko na sina Kalihim Mar Roxas ng DILG, pati na rin si Kalihim Voltaire Gazmin ng DND, upang siguruhing ang mga katulad ninyo sa ating unipormadong hanay ay makakatanggap ng kaukulang pabuya at karangalan. Salamat po.

Idaragdag ko na rin po ang ating disaster relief workers mula sa maraming sangay ng gobyerno, pati na ang volunteers galing sa pribadong sektor. Alam ko pong hindi madaling lumusong sa baha, magbungkal ng putik, at humarap sa mukha ng pinsala. Hindi po ako magsasawang kilalanin ang inambag ninyo sa lipunan; saludo po ako sa pag-aalay ninyo ng sarili upang bawasan ang pagdurusa ng ating mga kababayan.

Abot-kamay na rin po ang kapayapaan sa rehiyong matagal nang pinupunit ng hidwaan.

Nitong Oktubre po ng nakaraang taon nilagdaan ang Framework Agreement on the Bangsamoro. Katunayan nga po, siyam na araw pa lang ang nakakalipas mula nang lagdaan ang ikalawang annex ng kasunduan. Kumpiyansa po tayong masusundan pa ito ng mas magandang balita sa lalong madaling panahon.

Tiyak kong mulat ang lahat: Hindi biro ang proseso ng pagbubuo ng consensus; mabuti na lamang talaga at handang makinig, magbigayan, at magkita sa gitna ang magkabilang panig. Alam naman natin ang maaaring maging resulta kung magpapadaan tayo sa inip. Ang malinaw po sa akin: Ang mga salitang ating bibitawan ay dapat magbunga ng mga kilos na positibong maka-kaapekto sa lahat. Ang bawat linya sa binubuo nating kasunduan ay dapat maaaring itaga sa bato, at hindi ililista lamang sa tubig upang anurin na naman ng kasaysayan. Pinalaki po ako ng aking ama nang may isang salita, kaya't sinasabi ko sa mga kapatid nating kasapi ng Bangsamoro: Anumang mapagkasunduan natin ay ipapatupad ng pambansang gobyerno.

Kailangan po ng tiwala sa usapan ng kapayapaan. Hindi automatic ang magkaroon ng tiwala, dahil na rin sa haba ng pinagdaanan. At ngayon, talagang dama na natin na gustong makipagkasundo ng magkabilang panig, at tayo naman ay nagpapakita na dapat talaga tayong pagkatiwalaan. At sa mga punipigil sa pagkakaroon ng tiwala at naghahasik ng pagdududa, masasabi mo bang Pilipino kang may malasakit sa kapwa Pilipino?

Umaasa po ako sa pakikiambag ng bawat Pilipino sa layunin natin para sa Bangsamoro. Ipakita po natin sa kanilang hindi sila nagkamali sa pagpili sa direksyon ng kapayapaan. Ipamalas natin ang lakas ng buong bansa upang iangat ang mga probinsya sa Muslim Mindanao, na kabilang sa mga pinakamaralita nating mga lalawigan. Tagumpay ng lahat ang ating hangarin; hindi tayo papayag na may kababayan tayong mapapag-iwanan habang may ibang nakakalamang. Nananawagan ako sa ating Kongreso: Nabuo na po ang Transition Commission na gagawa ng panukalang Bangsamoro Basic Law. Tatapusin ito alinsunod sa mga prinsipyo ng komprehensibong kasunduan para sa kapayapaan; maipasa po sana ninyo ito bago matapos ang 2014. Sa gayong paraan, may sapat tayong panahon para makapaghanda sa paghalal ng bagong pamahalaang Bangsamoro sa 2016.

Anuman pong pagbabagong tinatamasa natin ngayon ay naabot dahil hindi tayo nakuntentong sumunod lamang sa dinatnang status quo ng pamamahala. Matanong ko nga

hu p

po: Ilan po ba sa inyo ang nakagamit ng tinatawag na Telepono sa Barangay? Hindi po ako magtataka kung wala. Isipin po ninyo, ayon sa DOTC, mahigit P5 billion ang ginastos para sa isang programang magdadala ng telepono sa mga kanayunan. Di po ba't sayang lang ito, dahil sa loob ng maikling panahon matapos ang implementasyon – ay di pa po tapos ang implementasyon niyan— dumami nang dumami ang may cellphone na Pilipino? Sino nga ba naman ang papansin sa mahigit 6,000 landline na ipinakabit nila, gayong may 100 milyong cellphone sa Pilipinas?

Heto pa po ang isang halimbawa ng pag-iisip sa gobyerno na kinailangan nating baguhin: Bumili tayo ng walong combat utility helicopter, para daw sa mabilisang pagbiyahe ng ating mga sundalo. Ang problema: Sukat ba naman pong naka-mount ang baril sa may pintuan, at kailangang tanggalin kung may dadaan. Kung lalapag ka habang nagbabakbakan, ano ang silbi ng machine gun na nakatabi at hindi mapapatok? Wala bang nakaisip nito bago magkapirmahan ng kontrata? Bakit naman po pinayagang mangyari ito?

Kailangan pong maging mas mahusay tayong mamimili. Hindi puwedeng palagi tayong nakasalalay sa sales talk ng mga supplier sa pagpili ng mga kagamitan natin. Inatasan natin ang DOST na bumuo ng grupo ng mga ekspertong hindi kayang bolahin ng mga supplier, lalo na po pagdating sa mga big ticket item. Ang patakaran natin: Tamang pagkilala sa ugat ng problema; tamang pag-aaral na tutukoy sa tamang solusyon, na maaabot naman sa pamamagitan ng tamang metodolohiya.

Iyan po ang kaisipang pinagmulan ng ating tugon sa isyu ng mga informal settlers sa Kamaynilaan. Kaya nga po, ang layunin nating ilayo sa panganib ang mga nagsisiksikan sa peligrosong bahagi ng lungsod: tinutupad na rin natin. Wala naman po sigurong kokontra kapag sinabi nating hindi tama ang kasalukuyan nilang kondisyon. Ayon po sa Article 2, Section 5, o ang General Welfare clause ng ating Saligang Batas: “Dapat sundin ng Estado ang pagpapanatili ng kapayapaan at kaayusan, ang pangangalaga sa buhay, kalayaan at ari-arian, at ang pagtataguyod sa kagalangang panlahat upang matamasa ng buong sambayanan ang mga biyaya ng demokrasya.”

Dito po natin napatunayan: Nakikinig sa katuwiran ang Pilipino; kapag ipinakita mong malasakit ang iyong batayang prinsipyo, handa tayong makiisa. Bago po magbaklas ng mga

bubong at magtibag ng mga pader, ipinaliwanag natin ang katuwiran ng ating desisyon: maayos ang lilipatan, malapit sa sakayan, at kung magsisikap kayo, hindi magkukulang ang inyong pagkakakitaan. Nilinaw din po natin: layunin nating magbigay-lingap sa mga nasa peligro— hindi sa sindikato. Batid nating sa tuwing inaabuso ng ilan ang pagmamalasakit ng estado, ipinapain rin nila sa alanganin ang buhay at kabuhayan ng napakaraming Pilipino.

Matapos nga pong maibyahe ang isang pangkat sa relocation site, sila mismo ang nanghikayat sa mga dati nilang kapitbahay: Sumama na kayo. Mas ligtas dito. Ngayong taon po, prayoridad nating ilipat ang mahigit 19,400 pamilyang nagsisiksikan sa mga pangunahing daluyan ng tubig sa Metro Manila. Sa pagkakapit-bisig ng DILG, NHA, DSWD, MMDA, at DPWH, lumilinaw na po ang sagot sa suliraning ito.

Isa pa pong halimbawa ng transpormasyon sa pamamahala: Di ba't matagal ding nabinbin sa Kongreso ang mahahalagang batas? Nito pong nakaraang taon, naisabatas na, sa wakas, ang Sin Tax Reform Law at ang Responsible Parenthood Law. Nagpapasalamat tayo sa mga naging kasangga natin sa pagsusulong nito sa Kamara at Senado. Hindi ninyo inalintana ang mahabang proseso ng debate at konsultasyon; hindi kayo nagpadaig sa mga naghahasik ng pagdududa upang harangin ang ating mabuting agenda. Tinitimbang ninyo kung ano ang kapaki-pakinabang sa mas nakakarami, at isinusulong ang tunay na serbisyo para sa Pilipino.

Ilalapat ko na rin po sa ating Kongreso ang ilang batas na makakatulong sa pagpapatuloy ng nasimulan nating pagbabago. Maamyendahan na po sana ang Cabotage Law, upang mas mapalakas ang kumpetisyon, at mapababa ang gastos sa transportasyon ng ating mga sakahan at industriya. Maisulong na rin po sana ang Fiscal Incentives Rationalization Bill, upang maging mas tapat, malinaw, at may pananagutan ang mga insentibong ibinibigay natin sa mga negosyante. Paglaanan din po sana ng panahon ang Land Administration Reform Bill, upang maitimon sa iisang direksyon ang mga kawanihang nakatutok sa ating mga lupain, at nang sa gayon ay masigurong masinop at epektibo nilang magagawa ang kanilang trabaho.

Bukas na bukas din po, ihahain natin ang panukalang P2.268 trillion na national budget sa Kongreso. Kumpiyansa po ako sa suporta at pakikibalikat ninyo upang mapatibay ang pondong ito na talaga naman pong masusing

W P

pinag-isipan. Makakatulong ito hindi lang para ituloy ang agenda ng positibong pagbabago, kundi upang mapaspas pa ang pag-arangkada natin tungo sa malawakang kaunlaran.

May ilan pong nagsasabi na kailangang patibayin ang Sandatahang Lakas. Sang-ayon po ako dito. Pero tila ba ang gusto nila ay ilagak ang bawat sentimo ng kabang bayan para sa fighter jets, tangke de gera, at iba pang gamit pandigma. Hindi yata nila alam na ang isang fighter jet na nagkakahalaga ng P1.58 billion, ay katumbas ng 6,580 na bahay para sa ating mga kababayan, o halos 2,000 na silid-aralan para sa mga kabataan. At ano naman ang magagawa ng isang pirasong jet? Para maging epektibo, ang kailangan, mga squadron—at ang isa nito ay binubuo ng dalawampu't apat na fighter jets. Sa halagang P1.58 billion kada piraso, P37.92 billion ang huhugutin sa kabang bayan para makabuo ng isang squadron. Paano pa ang practice missiles? Hindi rin po libre ang jet fuel, radar system, ground bases, at ground intercept controls. Hindi po talaga biro ang gastos para sa isang minimum credible defense posture; gagayahin pa ba natin ang iba, na handang kalimutan ang lahat para lang makuha ang nuclear option? Wala naman sigurong sasang-ayon dito. Babalansehin po natin ang ating mga pangangailangan. Aasikasuhin natin nang husto ang mga dapat tugunan sa ating lipunan, habang patuloy tayong nagiging mabuti at mahinahong kasapi ng pandaigdigang komunidad.

Alam naman natin dati, ang batayan ng desisyon, puro pulitika. Gagawin ang lahat para kumapit sa kapangyarihan, kapalit ang pagdurusa ng kasalukuyan at susunod na henerasyon ng Pilipino. Tingnan po natin kung ano ang kinahantungan ng pag-ipit sa pagtataas ng pasahe sa LRT at MRT. Ang tinatayang gastos sa bawat biyahe ng pasahero ng LRT, P40. Ang bayad ng pasahero, P15. Ibig sabihin, sagot ng pamahalaan ang natitirang P25. Sa MRT po, P60 ang totoong gastos: P15 sa pasahero, P45 sa gobyerno—sa huli, bawat Pilipino, abunado. Nasa Mindanao ka o Visayas ka man, na ni minsan ay hindi nakatuntong sa LRT o MRT, kasama ka sa pumapasan nito.

Ang masaklap pa nga po: dahil ipinamigay na ng nakaraang mga pinuno ang commercial development rights natin dito, bawat pisong maaaring makalap mula sa mga poster at billboard na nakapaskil sa stasyon o sa tren man, napupunta sa pribadong kumpanya kaysa sa gobyerno. Ang puwede sanang pagkunan ng pantustos sa maintenance at operasyon, nawala pa.

Siguro naman po, makatuwirang ilapit man lang natin sa ibinabayad sa aircon bus ang pasahe ng LRT at MRT, upang maituon ang subsidiya sa iba pang serbisyong panlipunan.

Nakita naman po ninyo: wala tayong balak magpamana ng problema sa susunod sa atin. Ang totoo nga po, ang mga proyektong dati'y nilulumot lang, ngayon, napapakinabangan na ng mamamayan. Tingnan na lang natin ang Ternate-Nasugbu Road. Kung tutuusin, anim na kilometro lang ang haba ng kalsadang ito na nagkokonekta sa Cavite, Batangas, at Metro Manila, pero 'yang anim na kilometrong iyan, inabot pa ng halos dalawam-pung taon bago ito matapos. Binuksan na natin ang isang bahagi nito, at pag nakumpleto ang natitirang slope protection, ganap na ang magiging pakinabang ng kalsada sa mga motorista.

Nariyan din po ang Aluling Bridge sa Ilocos Sur. Taong 1978 pa po inilatag sa papel ang pagpapatayo nito. Siniguro na nating hindi lamang din papel ang mamanahin ng susunod sa atin. Nitong Marso, sa wakas, natapos na ito at sinimulan na rin natin noong nakaraang buwan ang operasyon ng Laguindingan Airport, na isang henerasyon naman ang pagitan mula nang inisip at isakatuparan.

Ilang dekada ring naghintay ang industriya ng semiconductors na magkaroon ng laboratoryong kayang makipagsabayan sa pasilidad ng ibang bansa. Hindi na po natin pinahaba ang kanilang paghihintay. Nitong nakaraang Mayo, sa pangunguna ng DOST, pinasinayaan natin ang Advanced Device and Materials Testing Laboratory. Dati, kailangan pang ipadala ang mga produkto sa ibang bansa para suriin. Hindi natin nasasagad ang kita; hindi rin nasasagad ang potensyal ng industriya na manghikayat ng puhunan. Dahil po sa pasilidad na ito na tinaguriang ADMATEL, ngayon, dito na susuriin ang mga produkto, at masusulit ang mga bentahe ng manggagawang Pilipino sa larangan ng electronics. Inaasahan nga po nating lalo pang lalakas ang industriyang nag-ambag ng halos 44 percent ng ating exports noong 2012.

Sa tulong naman po ng ating Big Man sa Senado na si Manong Frank Drilon, natapos na ang mahigit limampung taon na paghihintay ng mga Ilonggo: nasimulan na ang Jalaur River Multi-Purpose Project II sa Iloilo. Ano po ba ang mga pakinabang nito?

Tinataya pong 24,000 magsasaka sa kalakhang Iloilo ang mahahatiran nito ng buong-taong irigasyon. Dahil dito, maaaring dumoble ang ani ng mga magsasaka ng palay. Linawin po

hu r

natin: Ang sakop nitong 31,840 hectares ng lupaing mapapatubigan, may dagdag na aning bigas na 146,013 metric tons. Katumbas po ito ng halos walumpung porsyento ng aangkatin nating buffer stock ng bigas para sa 2013.

Bukod pa po ito sa iba pang benepisyong proyekto tulad ng pag-iwas sa malawakang baha sa Iloilo, at ang dagdag na 6.6 megawatts ng hydropower. May ambag din ito sa supply ng tubig para sa ilang bahagi ng probinsya, at sa industriya ng ecotourism doon. Dagdag pa rito, nasa 17,000 trabaho ang malilikha ng proyekto; oras na maging fully operational naman ito, tinatayang 32,000 Pilipino ang mabibiyayaan ng sapat na pagkakakitaan. Una raw po inisip itong proyektong ito noong 1960.

Mulat din po tayong marami sa ating mga kababayan ang nananabik na makita ang mga bunga ng ating Public Private Partnership projects. Alam din po nating may mga tila naiinip na sa kahihintay para rito.

Isakonteksto po natin. Noong 2010, pag-upo natin sa puwesto, 6.5 percent na lang ng programmable budget ng taon, o P100 billion lamang, ang iniwan sa atin. Ang 93.5 percent po, inilaan na sa kung saan-saan ng ating sinundan. Kaya naman, lumapit tayo sa pribadong sektor. Ang sabi natin: kulang kami sa pondo, halina't magambagan tayo upang maipatayo ang mga kinakailangang imprastruktura.

May balakid din po tayong kinaharap nang magsimula ang PPP. Luma na ang mga pag-aaral na basehan ng mga proyekto; kulang sa kaalaman ang burukrasya para ipatupad ito. Idagdag pa natin ang publikong nagsawa nang magtiwala sa mga kontratang pinapasok ng gobyerno.

Gayumpaman, sa anuman pong situwasyon, ang ating prinsipyo: gagawin na lang din natin, gawin na natin nang tama. Wala tayong balak na pumasok sa kuwestiyonableng kontrata ngayon, para lang ipamana ang problema sa susunod na administrasyon. Kailangang dumaan sa tamang proseso ang bawat proyekto, para masigurong ang perang inyong pinaghihirapan ay napupunta sa dapat nitong kalagyan.

Ngayon pa lang, nakikita na natin ang epekto ng maayos, tapat, at hayag na paglalagat sa PPP projects. Dati, may isang paliparan lang na maipagawa, napakalaki nang balita. Ikumpara po natin ngayon: bukod sa pinapakinabangan na ang paliparan sa Laguindingan, sabay-sabay din ang proseso ng pagsasaayos at modernisasyon ng Tacloban Airport, Bicol International Airport, New Bohol Airport, Mactan Airport, at Puerto Princesa Airport. Ang Daang Hari-SLEX link

road ang pinakamabilis na PPP project na nai-award sa alinmang administrasyon, nang walang shortcut na dinaanan ang proseso. Ang mga ito, at ang napakarami pang ibang ipinapatayo at ipapatayong imprastruktura, ay manganganak ng isang lipunang hitik sa oportunidad.

Mahaba po ang listahan ng mga suliraning minana, at tinutugunan na natin. Halimbawa: Ang madalas na pag-brownout sa Mindanao. Mula't sapul pa lang, naglalagat na tayo ng solusyon para dito, ngunit batid nating ang problemang isang dekadang binalewala ay hindi masosolusyonan sa isang tulog lang. Sa ngayon, patuloy ang paggawa natin ng mga hakbang upang tugunan ang mga kakulangan at agarang pangangailangan. Nariyan po ang pagtulong natin sa electric cooperatives upang makapagpasok sila ng generator sets ng magpapabawas sa brownout. Magtutuloy-tuloy ito hanggang makumpleto na ang mga plantang magsu-supply ng kuryente sa rehiyon.

Pero hindi po talaga mauubos ang mga kontra. Kesyo tataas daw ang presyo ng kuryente kapag may gensets dahil diesel ang ginagamit. May hydropower ngayon dahil tagulan, kaya umuugong na naman ang reklamo laban sa mga genset. Pero pagpasok ng tag-init, tiyak, marami na naman pong magreklamo sa walong oras na brownout.

Sa ibang bahagi naman po ng Pilipinas, gusto nating magtayo ng mga planta. Habang umuunlad kasi ang ekonomiya, tumataas din ang konsumo natin ng kuryente, at kailangang dagdagan ang supply nito. Gusto ba nating kapag sinagad na ang mga pagkukunan, saka lang tayo gagawa ng planta? Ang pagawa po niyan dalawa hanggang tatlong taon bawat planta. Hindi po kabuteng basta na lang susulpot ang mga ito.

Kung maganda ang mungkahi, handa naman po tayong makinig, pero sana naman ay makuha ng mga miron ang kabuuang konteksto ng situwasyon. Halimbawa po ang planta sa Redondo, Zambales. Pina-TRO dahil mas maganda raw ang renewable. Sinabi rin po ba nilang mas mahal itong ipatayo, at mas mahal din ang magiging presyo ng enerhiya? Sinabi po kaya nilang hindi nito kayang tugunan ang baseload, o ang kapasidad na kailangang laging nariyan para hindi mag-brownout? Magtatayo ka ng wind; paano kung walang hangin? Kung solar, paano kung makulimlim? Lilinawin ko lang po: Naniniwala rin ako sa renewable energy at suportado natin ito, pero dapat ding may mga baseload plant na sisigurong tuloy-tuloy ang daloy ng kuryente sa ating mga tahanan at

ML

industriya. Mag-iingay pa rin po kaya ang mga kumokontra, kung busy na sila sa kapapaypay dahil nag-brownout na? Ang sa akin lang po: makiambag sana tayo sa paghahanap ng solusyon.

Tutal din po, nagtatapatan tayo, pag-usapan naman natin ang pagsasaayos ng NAIA 3. Masalimuot po ang usapang ito. Dumaan na ito sa *dalawang arbitration; naipanalo na sana natin pareho*, pero binaliktad ang desisyon ng isa dahil sa *technicality*. Kaya nga po ngayon, pinaghandaan ang muling pagdinig nito. Dagdag na komplikasyon po ang isyu ng warranty sa pagpapatapos ng NAIA 3—hindi naman puwedeng ‘pag may umusbong na depekto, pasensyahan na lang, dagdag-gastos pa. Kaya nga po nang ipinaliwanag sa atin na bibigyan tayo ng maayos na warranty ng orihinal na contractor, pumayag tayo. Pero gusto nating manigurado; gusto nating kumpletuhin nang tama at buo ang proseso, at hihingin ko po ang inyong pag-unawa ukol sa isyung ito.

Malinaw na po ngayon: iisa ang tuon ng *bawat metro kuwadrado ng sementong ibinubuhos natin bilang pundasyon ng mas maunlad na bansa, pakinabang sa bawat isa—hindi politika*. Kung dati, gumagawa ng kalsada kung saan lang kursunada, at nagpapatayo ng tulay kung saan kaibigan ni Madam si Mayor, ngayon, sumusunod na tayo sa isang pambansang plano. Walang paborito, walang transaksyunalismo, walang padrino; bawat piso, nakatuon sa ating pagpaspas tungo sa malawakang pag-unlad.

Ang maaasahan po natin sa mga susunod na taon: mga paliparan at daungang lalapagan ng kalakal at turista; mga kalsadang sisigurong husto ang pakinabang ng lahat sa malalaking proyektong ito; mga power plant na pagmumulan ng sapat na kuryente at magpapakabo sa mga industriya. Ito ang magsisilbing balangkas na magsasanga ng iba pang inisyatibang dadaluyan ng oportunidad para kay Juan at Juana dela Cruz—mula sa mga magsasakang may sapat nang patubig at mabilis nang naibebenta ang ani, hanggang sa mga construction worker na nagtitindig ng mga bagong gusali; mula sa patuloy na pag-usbong ng mga call center, hanggang sa pagdami ng mga negosyanteng handang magpasok ng kapital sa bansa. Nagsulong tayo ng mga tamang proyekto sa tamang halaga; ginawa natin ito nang may tamang kalidad; at natapos o matatapos ito sa tamang panahon, dahil tama at karapat-dapat ang mga taong nagpapatupad nito.

Pag-usapan po natin ang trapiko: Di po ba’t tinatayang P2.4 billion ang nawawala sa ating

ekonomiya kada araw, dahil sa buhol-buhol na trapik sa Kamaynilaan? Kabilang sa mga proyekto nating pihadong magpapaluwag dito ay ang Integrated Transport System. Ang mga bus na nagsisiksik sa mga kalsadang punung-puno na nga, ginagawan natin ng terminal sa mga lugar na hindi kasing-sikip. Napapakinabangan na nga po ang terminal sa Parañaque, at nakapila na rin ang sa Quezon City at Muntinlupa. Ang pamprobinsyang bus ay hanggang dito nalang sa mga terminal na ito ng wala nang makipagsiksikan sa EDSA.

At nariyan din po ang dalawang connector road na magdurugtong sa North at South Luzon Expressway. Ang totoo nga po, dekada sitenta pa lang, plano nang ipatayo ang tinawag nilang Metro Manila Highway. Ito sana ang magkokonekta sa dalawang expressway, upang hindi na kailangang bunuin ang ilang oras na biyaheng babagtas pa sa kahabaan ng EDSA. Ang problema po: nag-atas si Ginoong Marcos ng mga batas na pabor sa kanyang crony. Nakatali tayo sa pagsunod sa mga batas na ito. Sino mang magpatayo ng imprastruktura sa lugar na iyon, dapat kasosyo ang korporasyon ng kanyang kaibigan. Masaklap po: nae-extend ng 30 taon ang kanilang prangkisa sa tuwing magkakabit sila ng kahit isang dipa lang ng kalsada sa orihinal. Dagdagan pa po natin: nang kumita ang kumpanya, hindi nakumpleto ang pagpapalawig o pagpapaunlad sa mga imprastruktura’t daan. Tandaan po niyo na dapat umabot sa Carmen, Rosales sa Pangasinan at Lucena sa Quezon ang mga kalsadang nabanggit at yung Metro Manila Highway o Expressway, hanggang ngayon wala pa. Nang nalugi naman, nakuha pang ipasa sa gobyerno ang utang. Ilalapit ko na po ito sa ating Kongreso, silipin po nating muli ang Presidential Decree Nos. 1113 at 1894.

Sa kabila nito, tuloy po ang mga proyekto natin. Mayroon tayong walong kilometrong four-lane elevated expressway na kokonekta sa C3 Road sa Caloocan patawid ng España, hanggang sa PUP sa Sta. Mesa. Mayroon ding mahigit labing-apat na kilometrong six-lane elevated tollway na babagtas mula Balintawak, hanggang Buendia, sa Makati. Ang Common Alignment naman po ng dalawang kalsadang ito, lima’t kalahating kilometrong six-lane elevated expressway mula PUP sa Sta. Mesa, patawid sa kalagitnaan ng Osmeña at Quirino Avenue, hanggang Buendia sa Makati. Oras na mabuksan ang kalsada, ang biyaheng SLEX hanggang NLEX na dati’y inaabot ng dalawang oras, kaya nang takbuhin ng labinlimang minuto. Ang Clark naman hanggang Calamba na pumapalo noon sa tatlong oras, halos mangangalahati at magiging

lu f

isang oras at apatnapung minuto. Kada araw, tinatayang limampu't limang libong motorista ang makikinabang sa mga ito. Tipid sa oras, tipid sa gas, menos sa polusyon, lalago pa ang komersiyo't turismo. Talaga namang win-win situation, di po ba?

Sa loob nga po ng tatlong taon, pinatunayan nating ang mga ahensyang dati'y pugad ng kurapsyon ay maaaring maging ehemplo ng tapat at epektibong paglilingkod. Ilan po sa mga simple ngunit epektibong pagbabagong isinagawa ni Secretary Singson sa DPWH. Wala nang letter of intent, na ginagamit ng mga bidder para magkuntsabahan; pinasimple ang proseso ng bidding, kaya mas marami nang nagkukumpitensya para sa proyekto, at mas sulit na ang presyong nakukuha ng gobyerno. Nasa oras na ring magbayad ang gobyerno, kaya mas naeenganyo ang mahuhusay na contractor na mak-iambag sa pagtatayo ng pambansang imprastruktura. Dahil sa tapat na pamamahala, P18.4 billion na ang natitipid ng DPWH, na inilalaan para sa iba pang makabuluhang proyekto.

Bilang halimbawa ng resulta ng mabuting pamamahala, tingnan natin ang Tagumbao Bridge sa Gerona, Tarlac. Sa totoo lang, congressman pa lang po ako, iminungkahi ko na ito. May mga nasasakupan kasi tayong kailangan pang umikot ng dalawang bayan para tawirin ang umaapaw na ilog tuwing tag-ulan. Sabi ko nga po sa mga dating administrasyon: Sa inyo na ang buong PDAF ko, magawa lang ito. Kung puwede sana installment plan. Pero wala pong nangyari. Lumawak lang ang idurugtong ng tulay dahil sa nababakbak na pampang.

Kasalukuyan na po nating ginagawa ang Tagumbao Bridge. At heto po ang kuwento ngayong tayo na ang nagpapatupad nito: nasa P334 million ang aprubadong pondo; pero dahil sa tamang pangangasiwa't tapat na paggugol, naibaba ito sa P226 million. Suma-tatal, nakatipid tayo ng mahigit P108 million nang hindi isinasakripisyo ang kalidad ng ipinapagawang tulay. At lalong maganda pa nga po, ang natipid na pondong ito ay magagamit sa pagpapagawa ng dike at river training works para sa Phase II ng proyekto.

Dumako naman po tayo sa turismo. Ayon sa banyagang pahayagang Oriental Morning Post, the "Best Tourist Destination of 2012" tayo. Parang na-inlove ang Shanghai Morning Post sa ating bansa, nang binansagan nila tayong "Most Romantic Destination of 2012." Hopefully they will love us more. Sabi naman ng Scuba Diving Magazine, "Best Diving Destination" ang Pilipinas. "Best Island" naman daw ang Palawan,

kung tatanungin ang Travel + Leisure Magazine. Kulang na nga lang po ay tawagin na tayong paraiso.

Hindi na po nakakapagtakang sa mauugong na papuring tulad nito, naitala natin noong 2012 ang 4.3 million tourist arrivals sa ating bansa— isang panibagong record high. 21.4 percent na po ang inilalago ng numerong ito mula nang pumasok tayo noong 2010, kung kailan nasa tinatayang 3.1 million na turista pa lang ang bumibisita sa atin. Pagdating naman sa ating domestic travelers, ang target natin dati para sa taong 2016 ay 35.5 million tourists. Pero nitong 2011 pa lamang po, nalampasan na natin ito sa 37.5 million domestic tourists. Ngayon, sa momentum nating ito, tiwala tayong maaabot ang bagong target na 56.1 million bago matapos ang 2016.

Ang mas malakas na sektor ng turismo, manganganak ng mas maraming trabaho. Tinataya ng DOT na nakapag-ambag ang turismo ng 3.8 million na trabaho noong 2011. Ang totoo nga po, hindi lang mga lugar na may magagandang tanawin ang nakikinabang sa pagdayo ng turista, kundi pati ang mga karatig-bayang maituturing na tourism support communities: ang mga lugar na pinanggagalingan ng pagkaing inihahanda sa mga resort, ng mga souvenir na ibinebenta, at ng iba pang mga produkto't serbisyong nagsisilbing bukal ng kaunlaran para sa mga lalawigan.

Malamang, narinig na rin po ninyo ang mga good news na lumapag kamakailan sa bansa. Noong Marso, inalis po ng International Civil Aviation Organization ang significant safety concerns na ipinataw sa Pilipinas. Bunga po ito ng mga reporma sa aviation industry upang siguruhing pasok sa pandaigdigang pamantayan ang aviation safety sa Pilipinas. Dahil po dito, sa wakas, noon lamang ika-10 ng Hulyo, muli nang pinahintulutan ng European Union ang direktang paglipad ng ating flag carrier sa Europa.

Isipin po ninyo, paano kaya kung dati pa inayos at pinalakas ang ating aviation industry? Di po ba't sayang ang pagbisita ng mga turistang nawalan ng ganang dumalaw sa Pilipinas dahil dito? Naglahong trabaho, pondo, at oportunidad—ito ang resulta ng lumang sistema ng pamamahala.

Kaya naman, simula't sapul, nilabanan na natin ang katiwalian sa lahat ng antas ng pamahalaan at isinulong ang transpormasyon sa ating mga institusyon. Ang resulta: tunay na serbisyong pampubliko.

Tingnan na lang po natin ang lalim ng transpormasyong nangyari sa mga GOCC. Ang

hu p

dating mga kumpanya ng bayang inaambagan mo pa dahil sa pagkalugi, naghahatid na ng dibidendo ngayon. Gamitin po nating halimbawa ang Philippine Reclamation Authority. Sa loob ng labintatlong taon bago tayo dumating, ang suma-total ng dibidendo ng PRA: P676.82 million. Sa tuwid na daan, para sa 2012 lamang, ang dibidendo nila: isang bilyong piso. Napakalaking transpormasyon, di po ba

Mabuting halimbawa rin ang Local Water Utilities Administration. Noong 2011, ang recorded net loss ng naturang GOCC: P950 million. Pero dahil sa maayos na pangangasiwa, di lang nila nagawang balansehin ang kanilang mga libro; ayon sa kanilang report, umabot ang kanilang kabuuang kita sa P870 million noong 2012. Dahil dito, nagawa nilang makapagremit ng P365 million sa pamahalaan para sa taong iyon.

Isa pa pong halimbawa: Sa una kong SONA, isiniwalat natin ang kuwestyunableng kalakaran sa MWSS: patung-patong na bonus at allowance ang ibinigay sa sarili, sa kabila ng kapalpakan nilang tugunan ang pangangailangan ng ating mga kababayan. Ang ahensya na nga po ang nag-ulat: umabot sa P34 million ang pagkalugi ng MWSS noong 2010. Hindi ito katanggap-tanggap. Kaya noong 2011, pinirmahan natin ang GOCC Governance Act, na nagsisilbing saligan ng katapatan, kredibilidad, at pananagutan sa pamamalakad ng ating mga GOCC. Ang ibinunga nito: Noong 2011, P333 million ang kinita ng MWSS mula sa pagkalugi ng P34 million. Noong 2012 naman po, ang kinita nila: halos dalawang bilyong piso. Ka-kambal nito, lumago rin ang kanilang dibidendo: mula sa P150 million noong 2011, umakyat ito sa P345 million para sa 2012. Nakakalungkot nga po, na kung ano ang lalim ng pagbabagong itinanim ng mga pinuno ng MWSS, iyon din naman ang dumi ng putik na ibinabato sa kanila ng mga gusto pa ring kumapit sa lumang sistema.

Kaakibat ng pagtaas ng kumpiyansa sa ating mabuting pamamahala, ang patuloy na pag-angat ng ating ekonomiya. Ang resulta: dalawang magkasunod na ten-place jump sa Global Competitiveness Index ng World Economic Forum. Sa unang pagkakataon, nakuha natin ang investment grade status mula sa dalawa sa tatlong pinakatanyag na credit ratings agencies sa mundo, at hindi malayong sumunod ang ikatlo. Napanatili ang estabilidad ng presyo ng mga bilihin, at patuloy din ang pagbaba ng bahagi sa ating budget na pambayad-utang, at ang paglaki naman ng pondong nailalaan sa mga serbisyong panlipunan. Sa panahong matamlay ang pandaigdigang ekonomiya, nagpamalas tayo ng kahanga-

hangang 6.8 percent GDP growth noong 2012. Nahigitan pa natin itong first quarter ng 2013, kung kailan naitala ang paglagong 7.8 percent — pinakamataas na recorded GDP sa Timog-Silangan, pati na sa Silangang Asya. Special mention po dapat ang 28.5 percent na ambag ng manufacturing sa inilaki ng ating ekonomiya. Inaasahan po nating aarangkada pa ang manufacturing sa mga darating na panahon.

Tinagurian na po tayo ngayon bilang “rising tiger,” ayon sa World Bank; “brightest spark,” ayon sa pahayag ng Institute of Chartered Accountants in England and Wales, at iba pang mga bansag na tumutukoy sa transpormasyong nangyayari sa ating bansa. Mula sa matuwid na paggugol ng pondo, hanggang sa epektibong koleksyon ng buwis; mula sa pagpapaunlad ng imprastruktura hanggang sa maaliwalas nang pagnenegosyo na lumilikha ng trabaho, talaga namang malinaw ang pahayag natin sa mundo: kaya nang makipagsabayan ng Pilipinas sa agos ng kaunlaran.

Hindi lang po sa ekonomiya o estadistika nakikita ang transpormasyon ng ating lipunan. Ngayon, alam na ng Pilipino: mayaman ka man o mahirap, may kakilala sa poder o wala, kapag gumawa ka ng mali, mananagot ka. Tunay nang nakapiring ang katarungan. Hindi mababali ang atas ng ating mga Boss: panagutin ang tiwali, at itama ang mali sa sistemang kaytagal nagpahirap sa ating bayan.

Pinapanagot na po natin ang dating namumuno ng TESDA dahil sangkot siya sa katakut-takot na tongpats sa ahensya. Halimbawa: ang isang incubator jar, nagkakahalaga ng P149. Pero kay Ginoong Syjuco ayon sa mga datos P15,375. Ang normal na presyo ng dough cutter, P120. Ang presyo kay Ginoong Syjuco: P48,507. Linawin po natin, dough cutter ito, at hindi Hamilton Class Cutter.

Baka nga po kapag hinarap na niya ang kasong isinampa ng Ombudsman, matuto nang magbilang itong si Ginoong Syjuco.

Nakahabla po ang dating mga opisyal ng PAGCOR na naglulustay ng P26.7 million para lamang gumawa ng pelikula; nagsunog ng P186 million para sa isang partylist; at nagawa pang gamitin na pampapogi sa kampanya ang rice donations na nakalaan sana para sa mga biktima ng kalamidad.

Hinaharap na rin po ng mga dating pinuno ng PNP ang paratang ukol sa P131.6 million na nawaldas para sa 75 depektibong rubber boat, at P104.99 million para sa maanumalyang pagbili ng mga segunda-manong helicopter mula 2009

lu P

hanggang 2010. Mas mainam nga po kung masagot nila nang tama ang mga tanong ukol dito, nang matukoy natin kung may iba pang dapat managot.

Sa usaping Cadavero, PDAF, MRT 3, at iba pa: Dahil hindi alam ng ilang kritiko ang ginagawa namin, palagay nila wala kaming ginagawa sa mga isyung ito. Kung wala pang tangan na datos ang gobyerno at ipagsigawan naming, "Imbestigahan namin kayo," di ba't para na rin naming sinabi sa mga kakasuhan na, "Paki tago naman po ng mahusay ang lahat ng ebidensya?" Kaya tutungo tayo kung saan tayo ituturo ng katotohanan; ebidensya ang magdidikta sa ating mga hakbang.

Nang inihayag nating "walang wangwang," hindi lang natin binaklas ang mga sirena ng mga naghahari-harian sa kalsada; binungkal din natin ang kultura ng katiwalian na noo'y tila nakaugat na sa mga pampublikong institusyon.

Pero magtapatan po tayo: Hanggang ngayon, may ilan pa ring ahensya ng gobyerno na ayaw yata talagang tumino. Nakakadismaya po ang lalim at ang pagsanga-sanga ng kanilang mga galamay sa ating burukrasya; malingat lang tayo, pihadong may aabusuhin at bibiktimahin na naman sila. Magpangalan na po tayo: sa Bureau of Immigration, paulit-ulit nating pinagsabihang ayusin ang pagbabantay sa ating mga daungan at paliparan. Pero paanong nakalabas ng bansa ang magkapatid na Joel at Mario Reyes, ang mga pangunahing suspek sa pagpaslang kay Gerry Ortega? Bakit nangyari pa rin na kitang-kita sa mismong CCTV ang pagtakas ng Koreano na si Park Sungjun? Wanted po siya sa Korea, at nanghingi ng tulong ang kanyang gobyerno upang hulihin siya. Anong mukha naman po ang ihaharap natin gayong mismong mga kawani ng ating gobyerno ang naghatid sa kanya at hinayaan siyang makatakas?

Nakakatuyo din po ng pasensya ang kultura ng "pwede na" sa National Irrigation Administration. Imbes na maglatag ng plano para sa mga bagong patubig, kuntento na sila sa paulit-ulit na rehabilitasyon ng mga irigasyon. Masabi lang na may nagawa, kahit puro patsi-patsing trabaho, masaya na sila. Noon nga pong kanilang anibersaryo, itinanong ko kung bakit nasa 60 percent na naman ang kanilang target ang naabot noong 2012, kung umabot na sila sa 87 percent noong 2011. Kinabukasan, nagkita kami ng magaling nilang administrador sa NEDA Board meeting. Ang sabi niya sa akin, "Sir, ang dahilan kaya 60 percent lang, 40 percent daw po kasi ng target nila ay para sa Mindanao, bagyong *Pablo* ang dumating at tinamaan kaya

na-delay sila ng 40 percent." Kailan po ba tumama ang *Pablo*? Noong unang linggo ng Disyembre. Ibig sabihin, binalak niyang tapusin ang 40 percent ng kanyang trabaho para sa taon, sa loob lamang ng tatlong linggo. Hindi po natin kailangan ng ganitong uri ng pamamahala sa loob ng burukrasya.

Para namang nakikipagtagisan sa kapalpapan itong Bureau of Customs. Imbes na maningil ng tamang buwis at pigilan ang kontrabando, parang walang pakundangan ang pagpapalusot nila ng kalakal, pati na ng ilegal na droga, armas, at iba pa sa ating teritoryo. Tinataya nga po ng Department of Finance na mahigit P200 billion ang kita na dumudulas lang at hindi napupunta sa kaban ng bayan. Saan po kayo kumukuha ng kapal ng mukha ang mga kawani sa ahensyang ito? Marami pong gabi bago ako matulog, kulang na lang ay sabihin nilang, "Wala akong pakialam kung mapunta sa masasamang loob ang armas; wala akong pakialam kung ilang buhay ang masira ng droga; wala akong pakialam kung habambuhay na matigang ang mga sakahan. Ang mahalaga, yumaman ako; bahala ka sa buhay mo." Hindi maaaring ganito ang kalakaran sa pamahalaan. Kung hindi mo nagagawa ang iyong trabaho, hindi ka karapat-dapat na manatili sa pwesto.

Kung matino kang kawani ng Bureau of Immigration, ng National Irrigation Administration, ng Customs, o ng kahit ano pang ahensya ng gobyerno, sana makiambag ka pa lalo. Hindi sapat na yumuko sa loob ng cubicle; bahagi ng trabaho mo ay ang pagpigil sa mali. Nasa tama kayo, kaya't huwag po kayong magtago; padaliin ninyo ang pagnanais kong mahanap kayo; paaangatin ko kayo nang paaangatin upang ibandila ang inyong mabuting ehemplo, at mabago na ang maling kultura sa inyong mga naturang ahensya.

Para naman po sa mga kawaning walang balak tumalikod sa kulturang wangwang: Tapos na ang pakikiusap. Nagkaroon kayo ng tatlong taon para ipakitang handa kayong umayos; ngayon, hahanapin, kung hindi pa kayo nahahanap, pero 'yung 'di talaga mahahanap, lalahatin na po natin kayong lahat; ngayon, pasensyahan tayo.

Isabay na rin po natin sa pagbabago ang mga tiwaling miyembro ng Civil Service. Panahon pa lang po ng nanay ko, narinig ko na ang hirit na, "Ano ngayon kung utos ng Malacañang? Anim na taon lang kayo diyan." Kailangan pong itama ang ganitong klaseng pag-iisip. Nananawagan po ako sa Kongreso: suriin natin

ht p

ang ating Civil Service Code at PD 1, upang maisaayos ito sa lalong madaling panahon. Suportado ko ang pagbuo ng mekanismong magbabalik sa dangal ng serbisyo-publiko; na tanging mga tapat, mahuhusay at may prinsipyong mga lingkod-bayan lamang ang maaaring makapasok at manatili sa gobyerno.

Ngayon naman po, hayaan natin ang ating mga kababayang magpahayag ng transpormasyong nangyayari sa lipunan:

At this juncture, an audio-visual presentation was shown.

“Ako po si Violeta S. Abuque. ‘Yong buhay po namin noong walang Pantawid Pamilya, dahil nga sa hirap ng buhay, wala kang puwedeng lapitan, wala kang puwedeng gamitin na pera. Saan ka lumapit, walang puwedeng magpahiram sa’yo dahil sila rin po, mahirap rin sa buhay.

“Laking tuwa po namin nang biglang nagkaroon po ng programa ‘yong DSWD, naabot po kami sa kabundukan. Magiging katuwang ko siya para makapag-aral nang maayos ang mga bata.

“Namulat po talaga kami na kailangan palang tustusin ‘yung mga bata sa pag-aaral, para hindi na magaya sa mga ninuno namin na kahit pangalan lang po ay hindi maisulat.

“Nagpapasalamat po talaga ako, unang-una, sa Pantawid Pamilya, sa mga sumuporta po nito.”

— **Violeta S. Abuque**
CCT beneficiary

“Yong dati’y sila’y pumapasok noon na medyo walang baon. Eh noong magkaroon na kami, may baon na sila, nag-aalmusal na.

“Kailangan ‘yong kasama doon sa kasunduan, magampanan mo talaga. Siyempre, kailangan pagyamanin mo rin ‘yong tulong niya, gumawa ka rin ng paraan kung paano mo pa madadagdagan. Kaya gumagawa kami ng anak ko, tulong kami, na ang peanut butter binebenta namin linggo-linggo.

“Nagpapasalamat po ako na napabilang ako sa isa sa Pantawid na programang ito, kasi malaking tulong po ito sa aming pamilya.”

— **Dulce Panaligan**
CCT beneficiary

“Para matustusan din po ‘yong paghahanap ko ng trabaho, nagbalik po ako bilang magba-

balut. May free training daw si TESDA. Binasa ko ‘yong impormasyon tungkol doon, at hanggang sa magpa-register po ako. Masaya po ako sa naitulong ng TESDA program, dahil nalaman ko na kung ano siya, ‘yong trabahong ginugusto ko. At saka, nagagamit ko na siya ngayon sa ikauunlad ko pa at ikatututo ko pa, habang ginagawa ko po ‘yong trabaho ko.

— **Emerson Paguia**
TESDA scholar

“April 2 po, 6:45 ng umaga, papunta po ako ng PCR review center. May nakasakay po ako na holdaper sa jeep. Sa taas po ng Nagtahan flyover, nag-declare po siya ng hold-up. Tinutukan niya po ako ng kutsilyo. Nakipaglaban po ako, nasaksak niya po ako sa hita, naagaw ko po sa kanya ‘yong kutsilyo, at noong bago po siya bumaba ng jeep, nasaksak ko po siya sa likod. Pagbaba po niya ng jeep, hinabol ko po siya, parehas po kaming duguan. ‘Yun po siguro ‘yong nakatawag pansin po sa taongbayan para mahuli po yung holdaper.

“Inisip ko rin po ‘yong sinumpuang-serbisyo ko sa taong-bayan. Sa kapwa ko pulis: Gumawa lang po tayo ng tama, at kung ano ‘yong mabuti para sa kapakanan ng ating bayan—at the same time po, magiging reflection ng ginagawa natin sa PNP.”

— **PO3 Edlyn Arbo**

“Na-assign ako dito sa Police Station 4, 2006, hanggang 2012. Noong nakaraang Sabado, ‘yung binigay na baril sa akin ng ating Pangulo ay nagamit ko na sa pagdakip ng isang notorious na bukas-kotse dito sa Bacolod City. Binigyan ako ng spot meritorious promotion ng ating Pangulo, dahil siguro sa apprehension ko ng mga most wanted na criminal dito sa Bacolod City.

“Nagtatrabaho tayo, kahit na mahirap, kahit na ang buhay natin ay ating itataya, para lang makapagsilbi tayo sa ating kapwa at sa bayan.”

— **PO3 Felipe Moncatar**

“Noong nasiraan ako dito sa may Quezon Avenue, bago mag-tunnel, after fifteen minutes may dumating na, I think he’s a policeman. Pero ‘tong pulis na ‘to, tinulungan talaga ako. He even tried to lift the car with his bare hands. So I was thinking na baka, eventually, humingi ng pera ‘to. Then dumating ‘yong wrecker, rine-wreck na ‘yung sasakyan ko, tinotow na kaagad. Sabi ng pulis: No, tulong muna bago hatak.

hul po

“Out of my gratitude, binibigyan ko siya ng P1,000 kasi tinulungan niya ko. Pero ‘di niya tinanggap. Ang sagot niya sa’kin: Ang trabaho namin ay tumulong sa mamamayan.

“May pagbabago na sa ating mga kapulisan. Para kay PO Sultan: I salute you.”

— **Armin Punzalan**
Businessman

“Sa ngayon, ‘yong tinatawag nating modernization program ng Navy, hindi lang naman gamit ‘yan e. Kaakibat na rin yung para sa mga welfare sa mga tao natin. At nakikita naman namin— hindi lang ako, sampu ng aking mga kasama sa *Hukbong Dagat ng Pilipinas: Natutuwa kami sa mga changes na nakikita namin. ‘Yong tuwid na daan ng ating Pangulo, talagang nararamdaman talaga namin. Masaya kami ngayon; wala na kaming hihilingin pa. Kaya sabi ko sa mga kasama ko, ibinibigay na sa’tin ng gobyerno lahat. Gawin naman natin trabaho natin, at ibalik natin para sa bayan, para sa mga tao.’*”

— **Lt. Commander Desuasido**
Philippine Navy

Ni minsan, hindi naman nagkulang ang bansa natin ng mga taong handang manindigan at lumaban, kahit gaano pa kalaki ang mga pagsubok sa kaniyang harapan. Nariyan ang tapang na ipinamalas ni Commodore Ramon Alcaraz noong Ikalawang Digmaang Pandaigdig. *Lulan ng isang Q-Boat na yari sa kahoy, sinagupa niya ang siyam na Zero fighter ng hapon, na itinuturing noon na isa sa pinakamodernong eroplano; tatlo nito ang napabagsak niya. Ang totoo nga po, tuluy-tuloy pa rin siyang lalaban, kung hindi pa ang sarili niyang mga pinuno ang nag-atas sa kanyang sumuko. Ang kagitingang ito ang araw-araw ding ipinapamalas ng mga sundalo nating nagtatanod sa mga pinakaliblib na kabundukan, at sa pinakamalalayo nating isla; mga kawal na tinitii ang layo sa pamilya, at taas-noong naninindigan sa sinumang sumusubok sa ating soberanya. Hindi rin po kalabisang isiping ang mga tagumpay natin sa tuwid na daan ay maaaring pangarap pa rin hanggang ngayon kung wala ang mga miyembro naman ng ating Gabinete. Nang inalok ko silang maging bahagi ng ating pamahalaan, alam nilang hindi magiging madali ang kanilang trabaho. Subalit maituturing na biyaya na tinanggap nila ang hamon, nanumpa silang tutulong sa transpormasyon, at simula’t sapul, araw-araw silang nagsasakripisyo upang hindi masayang ang pribilehiyong paglingkuran kayo.*

May mga katulad ni Kalihim Albert del Rosario. Kung ibabase sa tradisyon, ang unang opisyal na biyahe sa labas ng Pilipinas ng isang kalihim ay sa mga bansang may matibay at mapayapa tayong ugnayan. Ngunit pagkatapos niyang manumpa bilang Foreign Affairs Secretary, kumuha lang yata ng pambihis, lumipad agad si Secretary del Rosario patungong Libya; dumaan sa mahigit dalawampung checkpoint sa gitna ng putukan, at pinamunuan ang paglikas ng mahigit dalawampung libong Pilipino na naipit sa kaguluhan sa Libya. Baka po magulat kayo pag narinig ninyo kung taga-saang bansa ang mga banyagang nakiangkas pa sa ating paglilikas. Iba na nga po ang Pilipinas ngayon. Imbes na tayo lang ang parating tinutulongan, ngayon, kaya na rin nating tumulong sa mga dayuhan. Kung tutuusin, maaari namang tanggihan ni Secretary Albert ang pagtatrabaho sa gobyerno. Isa siyang respetado’t matagumpay na negosyante, at tiyak na mas magiging komportable siya sa pribadong buhay. Dati na rin po nating siyang nakiambag bilang ambassador sa Amerika. Puwede naman siyang nadismaya nang pababain siya sa puwesto, dahil tinutulan niya ang pagdeklara ng State of Emergency ng nakaraang administrasyon noong 2006. Pero tinawag po natin siya para bumalik, at tumugon siya. Ngayon po, nagbibigay siya ng mas malaki pang ambag bilang kalihim. Handa niyang ilagay ang sarili sa panganib, dahil alam niyang walang ibang sasaklolo sa Pilipino kundi ang kapwa rin Pilipino. Sa patuloy mong paninindigan para sa ating karapatan, saludo po ako sa inyo, Secretary Albert del Rosario.

Transpormasyon din po ang dulot ng inspirasyong hatid ng matitinong lingkod-bayan. *Nagluksa ang milyun-milyong Pilipino sa pagpanaw ni Jesse Robredo. Sa loob ng halos dalawang dekada, namuno siya nang may husay, malasakit, at pagpapakumbaba sa Naga. Ang mga prinsipyong ito nga mismo ang dahilan kung bakit hiniram natin siya mula kay Congresswoman Leni, at sa tatlo nilang mga anak, at sa mga Nagueño, upang maging bahagi ng ating Gabinete. Kaya nga po, matapos ang trahedyang isa na siguro sa pinakamahirap na tungkuling ginampanan ko ang paghahatid ng balita kina Leni at kanilang mga anak.*

Bukod sa pagluluksa, hindi ko maiwasang sisihin ang sarili ko dahil sa sinapit ni Jesse. Baka kung hindi ko siya hinikayat mapabilang sa Gabinete, buhay pa siya ngayon. Baka kung nanatili na lamang siya sa Naga, kapiling pa natin siya. Baka may isa pa ring Jesse Robredo na naglilingkod ngayon.

h h

Subalit sa isang banda, alam kong hindi hahayaan ni Jesse na tumigil sa kanya ang pagbabago at pagtutuwid ng lipunan. Nabigyan lamang ako, at nabigyan din lamang si Jesse, ng pagkakataong maglingkod sa bansa dahil sa inyo. Hindi nag-iisa ang mukha ng pagbabago. Hindi na aabutin pa ng isandaang taon bago isilang ang susunod na mabuting tao, bago tumindig ang susunod na mabuting Pilipino.

May mga nagtatanong nga po lagi sa akin: Paano na sa 2016? Paano pag bumaba ka na? Tapos na rin ba ang tapat na pamamahala? Tapos na ba ang tuwid na daan?

Mga Boss, isipin nga po natin: Saan ba tayo nagmula? Kung may agam-agam kayo ngayon, ano ba naman ito kumpara sa agam-agam natin noong 2010? Di ba't masaya na tayo noon na tapos na ang panahon ng kadiliman? Di ba't noon, sapat nang mapalitan ang mga nasa kapangyarihan?

Ngayon, tinatamasa na natin ang pagbabago. Mula ito sa mga butil ng malasakit, ng pakikipagkapwa, ng pagkakawang-gawa; nanggaling ito sa milyun-milyong Pilipinong kahit sa pinakapayak na paraan, ay nagkusang makiambag sa transpormasyon ng bansa.

Sa pag-aambagang ito, tingnan ninyo ang ating narating: May nakaisip bang magiging abot-kamay na ang kapayapaan sa rehiyong apatnapung taon nang pinupunit ng hidwaan? Di ba't gawa ito ng mga Morong handang magbaba ng armas at sinabing, halika, mag-usap na tayo, nagtitiwala ako? Di ba't gawa ito ng karaniwang mamamayang nagsabing, Kapatid, pareho tayong Pilipino, tama na nga ang gulo?

Nang unang iminungkahi ang Pantawid Pamilya, nariyan ang tanong: Paanong maaabot ang kailangan nitong epekto; nasaan ang pondo para masaklaw ang lahat ng maralitang Pilipino? May nag-akala bang, matapos lamang ang tatlong taon, aabot sa halos apat na milyong kabahayan ang nagiging benepisyaryo nito? At di ba't sila rin—ang bawat inang gumigising nang maaga para ipaghanda ang anak niyang papasok sa eskuwela, ang bawat batang nag-aaral nang mabuti—di ba't sila rin ang nakiambag at patuloy na nakikiambag para magtagumpay ang programang ito?

May nag-akala bang mula sa pag-aangkat ng milyun-milyong toneladang bigas, sa pagtatapos pa lang ng 2012 ay 94 percent rice self-sufficient na tayo? May nag-akala bang ang dating "Sick Man of Asia," sa loob lamang ng tatlong taon ng tapat na pamamahala, ay nasa investment grade status na? Sino nga po ba ang nag-isip na

maipapatupad ang lahat ng serbisyong panlipunan natin ngayon, nang di nagtataas ng buwis maliban syempre sa Sin Tax? Di ba't nakiambag dito ang bawat accountant, doktor, abugado, na ngayon ay nagbabayad ng tamang buwis? Di ba't nakiambag tayong lahat dito?

May puwang pa ba para sa mga agam-agam? Ngayon pa bang natutupad na ang mga dating ni hindi natin magawang pangarapin, ngayon pa bang nakausad na tayo, at abot-kamay na ang ating mga hangarin—Boss, ngayon pa ba tayo magdududa?

Sa bawat Pilipinong nagtitiwala sa kapangyarihan ng maliliit na anyo ng kabutihan: Kayo nga po ang gumawa ng pagbabago. SONA po ninyo ito.

Sa bawat gurong bumabangon nang madaling-araw para magturo sa kanayunan: SONA mo ito. Sa bawat pulis na nagsilbi at hindi nanghingi ng kapalit: SONA po niyo ito.

Sa mga hindi panatag sa listahan ng mga tatakbo sa halalan, at kinatok ang kapitbahay para sabihing, "Huwag tayong makuntento, magtulungan tayong humanap ng karapat-dapat na pinuno," SONA mo ito.

Sa bawat estudyanteng mulat sa mga napa-panahong isyu sa lipunan, at sa halip na mag-reklamo lang sa Facebook ay nagmumungkahi ng solusyon: SONA mo ito.

Kay Brigadier General Ramon Mateo Dizon, paretirong pinuno ng Presidential Security Group, na kasama ko na noon pa, laban sa mga kudeta noong panahon ng nanay ko, hanggang sa aking pagkapangulo, pinangalagaan mo ang seguridad ko, pati na ng personal at opisyal kong pamilya. Buong kumpiyansa akong pumunta, sa ibang bansa man o sa mga liblib na sulok ng Pilipinas. Chito, nakiambag ka rin sa pagbabago; tunay kang tapat sa watawat, sa Saligang Batas, at sa sambayanang Pilipino. Siyempre, kung di ka inalalayan ng iyong butihing maybahay na si Jo-ann, hindi mo naabot ang iyong mga tagumpay. SONA ninyong dalawa ito.

At sa lahat ng mga gumising sa nagtutulug-tulugan, sa mga nagmulat sa mga nagbubulag-bulagan, sa mga kumalampag sa mga nagbibingbingihan: SONA po ninyo ito.

Mahaba pa ang ating lalabayin, at hindi natin kailanman sinabing madali o walang mga hadlang sa landas na ito. Subalit wala akong duda sa kakayahan nating lampasan ang anumang barikada. Hindi tsamba ang mga tagumpay na tinatamasa natin ngayon; huwag

ml p

tayong papayag na maging panandalian lamang ang transpormasyon. Samantalahin natin ang pagkakataon upang gawing permanente ang pagbabago.

Ito po ang aking ikaapat na SONA. Noong ako'y congressman, ang mga taga-Tarlac ang aking lakas; nang ako'y maging senador, at hanggang ngayon, sa aking pagkapangulo, nariyan ang sambayanan—Pilipinas, kayo ang aking lakas. Sa patuloy nating pag-aambagan at pananalig sa kapwa at sa Maykapal, sinasabi ko po sa inyo: kayo pa rin ang sisigurong magpatuloy ang ating nasimulan; kayo ang sisigurong mabubura na nang tuluyan ang mga mukha ng katiwalian; kayo ang sisigurong hinding-hindi na tayo muling lilihis sa tuwid na daan.

Sinabi po sa akin dati: Noynoy, simulan mo lang at sinimulan nga po natin, at ngayon, kitang-kita na ang layo ng ating narating. Ngayon, Pilipino, ituloy natin ang pagkakapit-bisig, sabay nating arugain, pabilisin, at palawakin ang transpormasyon ng lipunan. Ako po si Noynoy Aquino; ipinagmamalaki ko sa buong mundo: Pilipino ako. At talagang napakasarap maging Pilipino sa panahong ito.

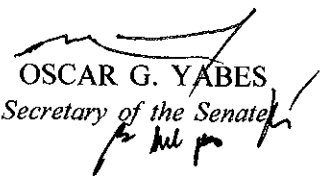
Maraming salamat po. Magandang hapon sa inyo.

ADJOURNMENT OF JOINT SESSION

Thereafter, the President of the Senate and the Speaker of the House of Representatives declared the joint session adjourned.

It was 5:46 p.m.

I hereby certify to the correctness of the foregoing.

OSCAR G. YABES
Secretary of the Senate

Approved on July 23, 2013